

Maur. DE MEULEMEESTER

C. SS. R.

Een Oud

Vlaamsch Genadeoord

O. L. V. VAN HUNNEGHEM

DRUKKERIJ J. COOLS

BRUSSEL

Liedekerkestraat, 69

1924

**EEN OUD
VLAAMSCH GENADEOORD.**

VERKLARING

Schrijver dezes verklaart dat hij in het aanhalen van daadzaken, wonderen, enz., zich geheel en al onderwerpt aan de decreten van Paus Urbanus VIII en in niets het oordeel der H. Kerk wil voorkomen.

*Het genadebeeld
van O. L. V. van Hunneghem.*

Maur. DE MEULEMEESTER

C. SS. R.

Een Oud

Vlaamsch Genadeoord

O. L. V. VAN HUNNEGHEM

DRUKKERIJ J. COOLS

BRUSSEL

Liedekerkestraat, 69

1924

VOORWOORD.

Den 20 Juli 1924 vieren de Benedictinessen van Geeraardsbergen de driehonderdste verjaring der stichting van hun klooster.

Zij werden, zoo blijkt uit dees verhaal, door 't genadebeeld van Onze Lieve Vrouw van Hunneghem aldaar aangebracht ; 't was onder de bescherming dier goede Moeder, die zij als hun abdis begroeten, dat hun gesticht opgroeide en zich ontwikkelde. Bij dit jubelfeest, moet haar dus openbaren dank gezegd worden.

Dit nederig boekje legt de schrijver, in 's kloosters naam, aan Maria 's voeten neer als een eerste getuigenis dier erkentelijkheid.

't Is een eenvoudig bundeltje feiten en herinneringen, samengeraapt uit de geschiedenis van Hunne-

ghem, waarop de wonderdadige Madonna zoo krachtig inwerkte. De diepe godsdienstzin onzer voorvaderen, de vurige godsvrucht der religieuzen, de moederlijke goedheid der Heilige Maagd stralen er zoo helder uit, dat het een troostvolle taak was deze bladzijden neer te pennen.

Mochten zij het vertrouwen en de liefde tot Maria aanvuren en steeds meer vereerders aanbrengen bij 't lieve beeldje!

HOOFDSTUK I.

O. L. V. van Hunneghem in de Middeleeuwen.

Het kerkje der Benedictinessen van Geeraardsbergen is een der oudste heiligdommen van Maria in Vlaanderen.

Van omstreeks het midden der VIIe eeuw kwamen missionarissen aan bij de bevolking van het vlekje, toen alleen gekend onder den naam van Hunneghem, de wieg van het huidige Geraardsbergen. Reeds bij 't begin der achtste eeuw rees daar een bidplaats (1), volgens eeuwenoude traditie, aan O, L. V. toegewijd.

Zulks is des te meer geloofbaar daar de eerste apostelen der Geraardsstede hoogst waarschijnlijk uitgingen van een der abdijen te Gent gesticht door Sint Amandus.

(1) V. FRIS. *Geschiedenis van Geeraardsbergen* (Gent 1911) blz. 22-23.

Die heilige was een vurige dienaar der Moeder Gods en in aloude gedichten roemt men zijn ijver om kerken te bouwen....

" ...van schoone gewercke

Die hij stichte in Maria 's name. " (1)

Zijn discipelen deelden dien ijver en in de Vlaamsche gouwen wijdden zij aan de Heilige Maagd talrijke bidplaatsen toe (2).

Zoo ook denkelijk te Hunneghem, en hoewel, in latere tijden, Sint Amandus daar als patroon werd aangesteld bleef toch het heiligdom, in den mond des volks, de kerk van O. L. V. van Hunneghem. (3)

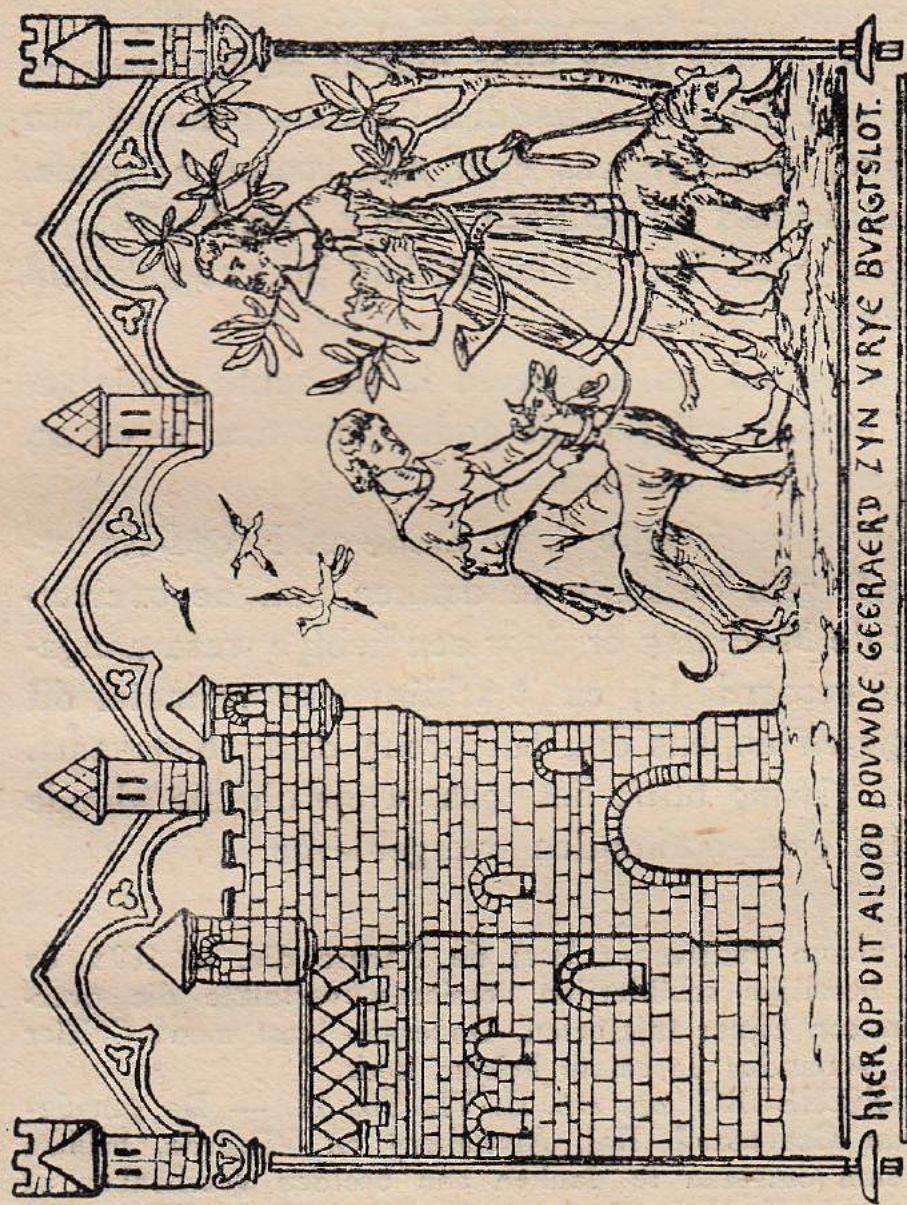
Hoe die Mariakerk een bedevaartsoord werd, kan men verklaren door haar betrekkingen met den grooten apostel van Vlaanderen.

Na korten tijd worden de historische feiten, in de volksverbeelding, ingekleed en opgetooid : wat de leerlingen tot stand brachten wordt den meester toegeschreven, voornamelijk als deze door macht, genie

(1) GILLIS VAN DE WEVEL. *Leven van S. Amandus*, uitgegeven door Blommaert. (Gent, 1842). I v. 3484.

(2) KRONENBURG. *Maria's Heerlijkheid in Nederland*. (Amsterdam 1904). T. I. blz. 45 en 198. — *Acta Sanctorum Belgii Selecta* (Brussel 1787). T. IV., blz. 211 en 217.

(3) Zulks getuigt een dokument van 1624 uitgaande van den abt van S. Adriaans : " l'église vulgairement nommée Notre Dame de Hunneghem, soubz patrons titulaires néanmoins de S. Amand et S. Vaast. " Zie onze *Etude Documentaire sur le monastère de Hunneghem*. (Gent 1913). blz. 16.

*Hunneghem wieg van 't huidige Geeraardsbergen,
volgens eene fresco van Bert de l'Arbre in Hunneghem's Kerk.*

of heiligheid uitschittert. Zoo werd hier Amandus aangezien als den eigen stichter der kerk. (1)

Van dan af was daar alles dubbel eerbiedwaardig en kostbaar ; die muren hadden de stem gehoord van den heilige, de vloer was door zijn voeten betreden, op het altaar had hij geofferd en ook vóór het Maria-beeld, door hem daar geplaatst, had hij neergeknield en gebeden.

Zulks volstond om het beeld in de achting der geloovigen te doen stijgen, de godsvrucht aan te vuren, vertrouwen op te wekken.

Menige " pelgrimactie ", in Zuid- en Noord-Nederland, heeft zijn ontstaan te danken aan de overtuiging, dat de Madonna er door een heilige werd aangebracht of vereerd, (2) en 't schijnt niet vermetel dit ook te gissen nopens den oorsprong dezer bedevaart.

Bij een gissing blijft het toch, want uit die aloude tijden zijn geen oorkonden overgebleven.

(1) De vrome kunstenaar Bert de l'Arbre die, in 1894, de kerk met heerlijke schilderijen versierde, vertolkte die overlevering in een zijner tafereelen. Onderaan leest men: " Hier stichtte S. Amandus de eerste kristen kerk. "

(2) KRONENBURG, *op. cit.*, D. VI., blz. 13. — De genadeoorden van Gravesand, Hal, Alseberg en Vilvorde, hebben alle vier hun ontstaan te danken aan beelden geschonken of vereerd door de H. Hedwigis en de H. Elisabeth van Hongarije. TERWECOREN, *Histoire de N. D. de Consolation*, (Brussel 1854). VAN LATHEN, *Historie der mirakuleuse kerk van O. L. V. tot Alseberg*. (Brussel 1669). J. LIPSIUS, *Diva Virgo Hallensis* (Antwerpen 1616), D. I., blz. 513.

Van af 1081 echter staan we op meer vasten grond. In dit jaar kwamen de Benedictijnermonniken te Geeraardsbergen aan en, om die stichting te bevoor-deeligen, kende Geert II, bisschop van Kamerijk, hun het recht toe te offeranden te innen van de kerk van Hunneghem. In 1090 werd die gift bekrachtigd door Geerts opvolger, Manasses. (1)

Niet slechts oorkonden blijven over uit dat verre verleden ; een merkelijk deel van het nog bestaande heiligdom klimt op tot die aloude tijden en draagt de kenteekenen van den stijl der XIe eeuw (2).

Dat tusschen die eerbiedwaardige muren de Mariave-reering onafgebroken voortbloede, blijkt uit een reeks feiten die van lieverlede in de dokumenten talrijker voorkomen.

Het eerste is de stichting der kapelnijen.

Hunneghem was in den beginne een parochiale kerk, maar toen, bij het ontstaan der abdij, het bevolkings-centrum zich verplaatste, bouwde men te Geeraardsbergen voor den parochiedienst een nieuw heiligdom, Sint Lucas toegewijd. (3)

(1) De tekst van die charters is overgedrukt bij MIRAEUS. *Opera Diplomatica et historica* (Brussel 1723.) DE PORTEMONT. *Recherches historiques sur la ville de Grammont*. (Gent 1870), D. II., blz. 176 en 177.

(2) L. DE L'ARBRE. *Pierres vëtustes, tours branlantes*, (Ronsse 1919), blz. 287.

(3) VAN GESTEL. *Historia Sacra et Profana Archiepiscopatus Mechliniensis*, (Den Haag 1725), blz. 193.

De Mariavereerders bleven toch naar Hunneghem gaan en te hunnen dienste moesten kapelanen worden aangesteld. Van af 1294 is de naam bekend van een dier priesters : zekere Meester Lambertus, die vermeld wordt in een charter nog bewaard in het hospitaal. (1)

In 1364 werd een nieuwe kapelnij gesticht door Joannes van Hassel, echtgenoot van Margaretha de Blicck, die het recht bekwam, met zijn vrouw en zijn bloedverwant Gerardus, begraven te worden in 't geliefde Mariaheiligdom. (2)

Dergelijke gunst werd door meer anderen bedongen: de aanzienlijkste geslachten der stad, zooals de familiën de Crane, Van Heetvelde, Van Ydeghe, Vander Schueren, hadden hun begraafplaats te Hunneghem. (3)

In die eeuwen van geloof was men geneigd te denken dat Maria's zegeningen in die uitverkorene plekjes niet enkel neerdalen, als genadestralen op de levenden, maar ook als verkwikkenden dauw op de afgestorvenen. Toen in latere tijden, de kerk aan de Benedictinessen werd afgestaan, kwam bij de schenking de uitdrukkelijke voorwaarde dat het den geloovigen

(1) DE VOS. *Inventaris der handvesten van O. L. V. Gasthuys van Geeraardsbergen*, (Geeraardsbergen 1898), blz. 11.

(2) VAN WAESBERGHE. *Gerardimontium*, (Brussel 1627), blz. 123.

(3) DE PORTEMONT. *op. cit.*, D. II., blz. 263.

steeds zou vrij staan daar te worden begraven zoo hun devotie het verlangde. (1)

In die bepaling ligt een nieuw getuigenis van de achting der geloovigen voor het genadeoord.

Een derde vinden wij in de giften ten bate van het heiligdom.

Het stadsarchief van Geeraardsbergen bezit een register van 1509 waarin de weldaden der vereerders van O. L. V. van Hunneghem staan geboekt. (2)

Enkelen schonken akkers en weiden gelegen te Geeraardsbergen, te Saerlardinghe, te Goefferdingen, te Delftinge, te Onkerzeele en te Overboulaere ; zij vormden het kleine " patrimonium " van het genadeoord.

Jaarlijks, met Kerstavond, kwamen ook de inkomsten binnen van acht en tachtig kleine rentjes, meestal van enkele stuivers of deniers, bezet op huizen in de stad of hofsteden in de aanpalende parochiën ; nederige giften, maar van veel beteekenis door hun getal.

Bovendien bestonden ook nog zeven fondatiën van eenige vierendeelen of stoopen wijn die men kon gebruiken om het heilig sacrificie op te dragen op Maria's altaar.

Bij de vrijgevigheid der geloovigen voegde zich die der kerkelijke overheid.

(1) *Ibid.*, blz. 258.

(2) Stadsarchief van Geeraardsbergen, n. 604. *Liggher van de Kerckgoederen van Hunneghem.*

Sanderus verzekert in zijn *Flandria Illustrata*, dat hier jaarlijks, in den vasten, groote volkstoeloop was om wille der aflaten die men kon verdienen. (1)

Die bedevaarders waren niet enkel inwoners der stad of dorpelingen uit den omtrek; niet zelden ontmoette men op de heirbanen rond Geeraardsbergen andere pelgrims kenbaar aan de groote schelpen op hun mantelkraag. Geleund op den staf met de uitgeholde kalebas, het bidsnoer aan den gordel of over den rechterschouder, richtten zij hun stappen naar Hunneghem.

Te allen tijde moest de kerk openblijven om hen gelegenheid te laten hun gebeden te storten en hun offers te brengen. (2)

Onder hen waren er die niet uit vrijen wil die godvruchtige reis ondernamen. De kerk van O. L. V. van Hunneghem was een "gerechtelijke bedevaart" (3) en zulks bevestigt nog meer haar oudheid en haar faam.

(1) *Flandria Illustrata*, (Keulen 1644) : " Lucrandarum indulgentiarum desiderio in quadragesima quotannis maximo hominum consursu indies frequentatur. "

(2) " Sera tousiours ouverte... pour par les dévotes personnes y pouvoyr offrir au bon Dieu et à la benoïste Vierge leurs vœux et bonnes prières. " — Zie onze *Etude documentaire op. cit.*, blz. 15.

(3) BERLIÈRE. *Les pèlerinages judiciaires*. (Revue Bénédictine 1890). — DRESSELHUIS. *De poena peregrinationis sacrae*, (Goes 1851).

Toen in de middeleeuwen het geloof degelijk het openbaar leven beïnvloedde, werden vaak godsdienstige werken als boete opgelegd. In de oude sententieboeken verschijnt heel dikwijls, van af de XIIIe eeuw, de " pelgrimagie ".

Voor zware vergrijpen verwees men naar Rome, Compostella, Roc-Amadour of dergelijke afgelegen heiligdommen ; voor mindere fouten zonden schout of schepenen naar een genadeoord uit den omtrek.

O. L. V. van Hunneghem stond ook op de lijst dier boetewegen, onder andere bij de Vierschaar van Sinay en Belcele in 't land van Waas. (1)

Een bijzonderheid uit dien tijd dient hier nog vermeld.

In 1436 deed zekere Beatrix Gruenincx, op eigen kosten een kluis bouwen nevens Hunneghems kerkje en in 1447 stond zij er den eigendom van af aan den abt van Sint-Adriaans. Op de bede der " recluse " schonk Paus Nikolaas V aan den prelaat de volmacht, na den dood van Beatrix de " ermitagie " te laten gebruiken door een kluizenares, naar zijn goeddunken. (2)

Zulke kluizen vond men dikwijls bij de bedevaarts-oorden ; aan de recluse was de taak opgedragen, zoo bij nachte als bij dage, van achter de traliën harer

(1) DE PORTEMONT. *op. cit.*, D. II., blz. 258.

(2) Stadsarchief van Geeraardsbergen, n. 71.

schuilplaats, die meest altijd uitgaf in het heiligdom, de eerewacht te houden bij het tabernakel of bij een mirakuleuze Madonna. (1)

Zoo deed hier Beatrix Gruenincx, en wellicht meer anderen na haren tijd, in afwachting dat het wonderbeeldje zou toevertrouwd worden aan de kinderlijke bezorgheid eener kloosterfamilie.

(1) CRULS. *Notice sur les recluseries au moyen âge*, (Luik 1881).

HOOFDSTUK II.

Het Genadebeeld van O. L. V. van Hunneghem.

Het genadebeeld van Hunneghem (1) stelt de Moeder Gods voor, neergezeten, gehuld in een langen kunstig-gedrapeerden mantel, het aangezicht omkranst met weelderige haarlokken die golvend over den schouder neervallen tot op de borst. Op den rechter arm leunt het half rechtstaande Jesuskind dat met de handjes uitgestoken vooruit wil.

Het beeld is uit eikenhout gesneden; het draagt nog sporen van polychromie en meet 42 cm.

De grillige drapeering van den mantel en vooral de houding van het Goddelijk Kind laten vermoeden dat het een gewrocht is der overgangperiode tusschen ogi-

(1) Aangaande ons beeld ontstond een zonderlinge verwarring. Men heeft het aanschouwd als een fragment der verbrijzelde Madona van Afflighem. Dat zulks onwaar is blijkt zonneklaar hieruit alleen dat het beeld van Afflighem in steen is, dat van Hunneghem in hout. De misgreep laat zich verklaren: de Benedictinessen bezaten een fragment der Lieve-Vrouw van

Dusdanig is allerwaarschijnlijkst de geschiedenis van het huidige beeldje van O. L. V. van Hunneghem. 't Is niet meer hetzelfde waarvoor onze middeleeuwsche voorvaderen neerknielden, maar toch bleef het in groote vereering bij het volk en God deelde er uitgelezen gunsten bij uit.

Men begrijpt het lichtelijk als men de stellingen der godsgeleerdheid in dit stuk voor oogen houdt.

De zogenaamde mirakuleuze Mariabeelden onzer bedevaartplaatsen bezitten immers niet in zichzelf een of ander geheime kracht en nog veel min verrichten zij zelf mirakelen, 't ware bijgeloof zulks te denken.

Als God bij enkele dier beelden talrijker gunsten uitdeelt dan elders, ja, er wonderen werkt, dan is het door zijn almacht die Hij hier bijzonder laat uitstralen om wille van een of ander dier raadsbesluiten die we slechts met zwijgenden eerbied kunnen aanbidden. Toch kan men vermoeden dat indien op die uitverkoren plekken, breeder en dichter stralenbundels der genadezon neervallen, zulks gebeurt om het geloof en het betrouwen op te wekken. Men komt daar van alle kanten toegesneld, de gebeden vermenigvuldigen zich en het bovennatuurlijke wortelt dieper in de zielen en in het leven.

Verdwijnt dan onder den knagenden tand des tijds, in de vlammen van een brand, onder den beukhamer

van een iconoclast, het eeuwenoude beeld dat de be-
devaart deed ontstaan, dit schaadt niet meer aan den
bloei der godsvrucht; de pelgrims keeren er terug,
soms talrijker en vuriger dan weleer.

Dit gebeurde in meer genadeoorden, zooals te Nij-
megen in Noord-Nederland, (1) te Péruwelz, (2) te
Villers-la-Ville, (3) te Leuven bij de vermaarde *Sedes*
Sapientiae, en laatst in het wereldberoemd Loreto
waar de Madona door het vuur vernield, en vervangen
werd door een nieuwe, plechtig gekroond door Pius XI
vôôraleer ze naar de Santa Casa werd overgebracht.

Zoo verging het ook te Hunneghem.

Ondanks de verdwijning van het voormalige beeld,
bleven de geloovigen er talrijk aankomen, zoo genoeg-
zaam blijkt uit den eisch der schepenen, nopens den
vrijen toegang tot de kapel "tant pour l'esté que le
temps d'hiver pour par les dévotes personnes offrir au
bon Dieu et à la benoïste Vierge Marie leurs vœux
et bonnes prières" (4)

(1) KRONENBURG. *Maria's heerlijkheid in Nederland*, op.
cit., D. VI., blz. 14.

(2) PETIT. *Histoire de N. D. de Bon Secours*, (Doornik
1853).

(3) DE REUME. *Les Vierges Miraculeuses de la Belgique*,
(Brussel 1856), blz. 256-258.

(4) Zie blz. 14.

Wat we nu gaan navertellen en wat het middenpunt dezer geschiedenis mag genoemd worden, bewijst op zijn beurt dat men te Geeraardsbergen, na als vóór den geuzentijd, den weg kende naar O. L. V. van Hunneghem, en dat Gods gunsten er mild neerdaalden ook over dezen die voor het huidige beeld kwamen bidden.

HOOFDSTUK III.

O. L. V. van Hunneghem wordt toevertrouwd aan de Benedictinessen.

Ten jare 1623 was Dom Gaspar Vincq, abt. van Sint-Adriaans te Geeraardsbergen, erg ziek. Zijn toestand vorderde bijzondere zorgen en de prelates der nabijgelegen abdij van Beaupré, had een harer leekezusters, Suzanna Bristel, gezonden om hem te verplegen.

Die religieuze, zeer behendig in den krankendienst, leefde tevens nauw vereenigd met God; sinds lang snakte ze naar een strengere regeltucht dan die van haar klooster.

Al haar vrije stonden werden gretig benuttigd voor te bidden, en daar ze kinderlijk de Moeder Gods minde, was 't haar zoet een poos te gaan knielen vóór het befaamde beeld van Hunneghem.

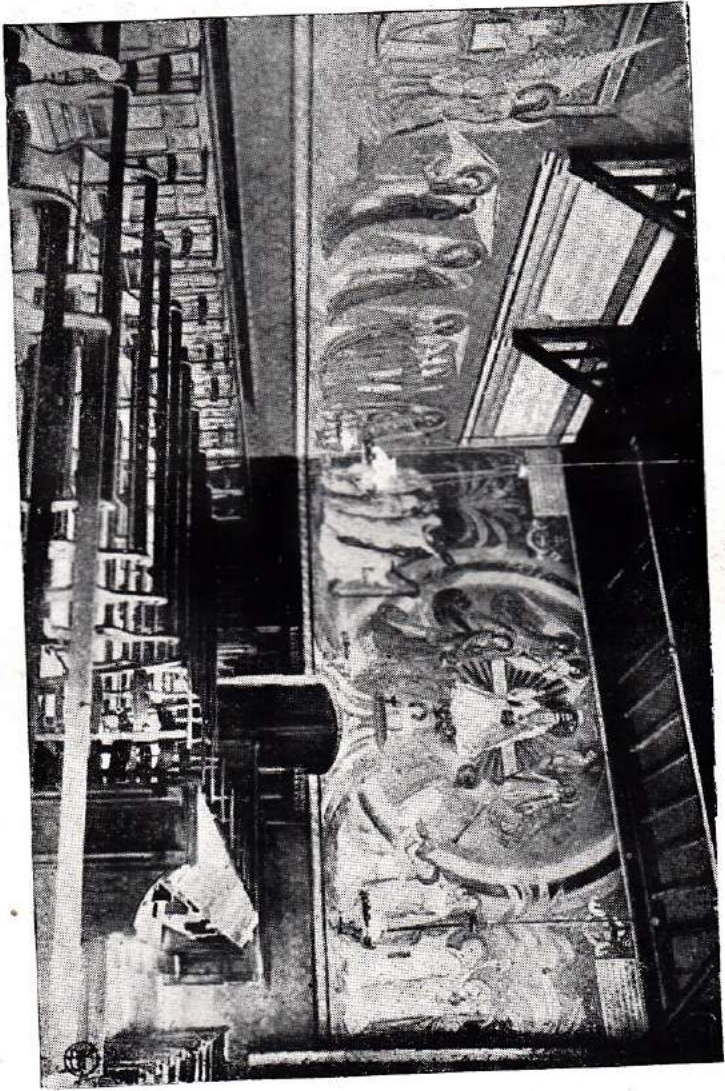
Eens was ze daar droevig en neerslachtig henen gegaan ; een pijnlijk kruis — ziel- of lichaamslijden, we weten het niet — drukte loodzwaar op haar schouderen. Edoch ! pas heeft ze eenige gebeden gemurmeld of levendig vertrouwen borrelt op in haar ziel ; ze smeekt dringend en haar pijn verdwijnt zoo plots dat ze niet aarzelt de gunst als een echt mirakel te aanschouwen. (1)

Die weldaad verwekt dankbaarheid en tevens zoo'n behoefte ze te laten blijken dat een stoutmoedige gedachte oprijst bij Suzanna.

Het wonderbeeld, nu uitgesteld in een bidplaats waar het niet enkel aan versiering maar zelfs aan zindelijkheid ontbreekt, (2) zal zij doen toevertrouwen aan kloosterzusters eener strenge orde waarbij ook zij zich zal aansluiten.

(1) GERARD SACRE. *Histoire de nostre temps*. Hs. ter stadsbibliotheek van Bergen. (ff. 123-156), voortkomstig uit de abdij van S. Denis-en-Brocqueroye. Dertig bladzijden zijn toegewijd aan Hunneghem, onder den titel : " Fondation du monastère de la Paix Notre Dame en la ville de Grandmont, le tout fort amplement déduit et transcrit des chroniques manuscrites du dit monastère. " Die kronijken zijn verdwenen, het handschrift is des te kostbaarder. Wij drukken in het aangesel over wat het genadebeeld betreft.

(2) Hunneghem stond onder het beheer van wereldlijke kerkmeesters en ontvangers, wellicht meer bekommerd met het behendig beheer der goederen dan met den bloei der devotie en den luister van het heiligdom, (Zie DE VOS *Inventaris*, op. cit. blz. 91, 317, 340, 368, 378, 401).

Koor der religieuzen te Hunneghem.

Wat scheen zulks bekoorlijk voor haar dankbare ziel die dorstte naar meer boete en vroomheid. Edoch, op de geestdrift volgde al spoedig het ontnuchterend gedacht dat zij zulks nooit zou kunnen verwezenlijken en dat in dit stuk het bij begeerten zou blijven.

Toch bleef het betooverend plan haar voor den geest tintelen, en daar vertrouwbaarheid was ontstaan tusschen haar en den prelaat dien zij verzorgde, moest het gebeurde ten berde komen.

Aan Dom Vincq, persoonlijk zeer devoot aan Maria, (1) lachtte het ontwerp toe, door 't stichten eener kloostergemeente, den eenigszins kwijnenden eeredienst te doen heropbloeien en volgaarne wou hij aan religieuzen zijner kloosterfamilie die taak toevertrouwen.

Sinds eenige jaren was uit den alouden stam der machtige orde een nieuwe tak gesproten die, alhoewel nog teederlijk jong, reeds heerlijke vruchten had afgeworpen : de congregatie van "La Paix Notre Dame".

Te Douai begonnen, in 1603, door Mevrouw Flo-

(1) Dom Vincq had een aanzienlijk deel aan de inrichting der "Congrégation de la Présentation Notre Dame" zoo blijkt uit een voortreffelijke studie van D. U. Berlière over die hervorming in de *Revue Bénédictine*, 1897. Die congregatie, waar bij verscheidene Belgische abdijen zich aansloten, bewerkte een heropbeuring in den aard dezer tot stand gebracht door de congregatie van S. Hydulphe en S. Vanne, in den Elzas.

rence de Werquignœul, ontwikkelde zich spoedig die nieuwe groepeerling, waar men den Sint-Benedictusregel in zijn strengste opvattingen naleefde.

Die beweging strookte ten zeerste met deze waarvoor Dom Vincq zelf onverpoosd ijverde door de uitbreiding der " Congrégation de la Présentation de Notre Dame ".

Een klooster van la " Paix Notre Dame " stichten, nevens zijn abdij, scheen hem een geschikt middel om den invloed der hervorming, welke zijn levenstaak was geworden, tot de nonnenkloosters uit te breiden.

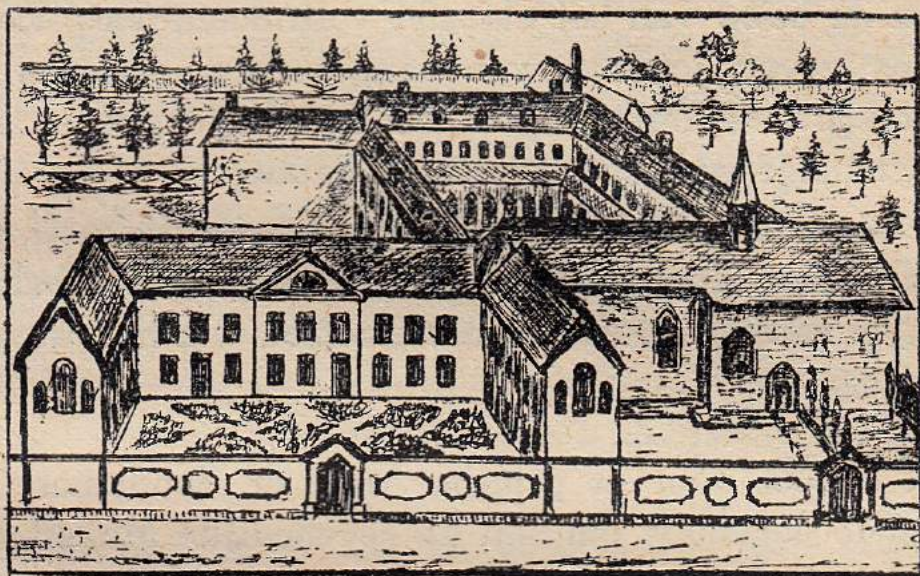
Terzelfdertijd vond zijn grondige godsvrucht tot de Heilige Maagd grooten troost in de gedachte dat de eerbiedwaardige Madonna niet beter kon toevertrouwd worden dan aan de dochters van Florence de Werquignœul, zoo uitstekend door haar liefde tot Maria. (1)

't Scheen duidelijk dat het ontwerp der eenvoudige zuster Suzanna strekte tot Gods glorie en de eer der gebenedijde Maagd Maria.

Den 8 September 1623 was het besloten dat Benedictinessen zouden komen uit het klooster van Atrecht, evenals dat van Douai, door Florence de Werquignœul gesticht. Het volgende jaar, den 26 Januari, bekwam de abt van de schepenen afstand der kerk

(1) *La Vie de la Noble Dame Florence de Werquignœul*, (Douay 733), blz. 226. — PARENTY, *Histoire de Florence de Werquignœul*. (Rijssel 1846), blz. 244.

van Hunneghem aan de zusters ; men ging ijverig aan 't bouwen en reeds den 20 September, kwamen de twee stichtsters aan. Ze namen hun intrek in een voorloopige verblijfplaats dicht bij de abdij.

*Het voormalig Klooster van Hunneghem,
volgens eene oude penttekening.*

Hun eerste bezoek was voor 't wonderbeeld en bij die gelegenheid, zoo teekent een naïeve kronijkschrijver aan, kregen ze van Maria een eerste blijk harer moederlijke bezorgdheid. Dicht bij het oude kerkje stond een appelboom wiens vruchten reeds geplukt waren. Eén appel was overgebleven, en toen de reli-

gieuzen uit het rijtuig stapten, lag hij blozend vóór hun voeten " als een welkomstgift van de gebenedijde Onze Lieve Vrouw en als een onderpand van de geestelijke vruchten die ze daar zouden inoogsten. " (1)

Wellicht een eenvoudig toeval, maar niettemin het zinnebeeld van Maria's bescherming en zegen. Immers toen de bouw van het klooster voltrokken was, waren reeds zeven jonkvrouwen aangekomen, ondanks de buitengewone ontberingen die de religieuzen in hun voorloopige woonst te verduren hadden.

Den 4 Oogst 1625 voerde ze de staatsiekoets der abdij naar Hunneghem, waar ze onder het jubelend zingen van het *Te Deum* bezit namen van hun nieuwe woning.

't Scheen voor de priorin, Anna de Seudamor, het gepaste oogenblik om aan de gebenedijde Maagd, die daar sedert eeuwen als een vorstin troonde, plechtig te verklaren met wat een eerbied en totale onderdanigheid, zij met haar dochters tot haar kwam.

Zij besloot afstand te doen van den titel van abdis, gewoonlijk gedragen door de oversten der Benedictinessen, en dien eervollen naam aan Maria te laten.

(1) " Comme un don gracieux que leur faisoit la Bienheureuse Notre Dame, provenant de son territoire, pour gage des faveurs spirituelles et fruits de vie qu'elle leur élargiroit ".
GERARD SACRE. *op. cit.*

Gevolgd door de communititeit ging ze neerknielen vóór 't mirakuleuze beeld en verkoos ze de Moeder Gods tot eeuwige abdis van het klooster. Van dien dag af wou ze niets belangrijks verrichten, zonder de hemelsche overste te doen tusschen komen. Telkens zich een jonkvrouw aanbod stuurde de godvruchtige moeder de postulante naar 't Mariabeeld om eerst van haar de gunst af te smeeken aangenomen te worden.

De kunstschilder Bert-de l'Arbre heeft die groot-sche gedachte der eerste priorin vertolkt op het heerlijk tafereel dat prijkt boven het hoogaltaar.

Men ziet er Anna de Seudamor, neergeknield, omringd van de heiligen harer orde, den abbatialen staf opdragend aan O. L. V. die door haar minzamen blik getuigt hoe ze dit offer met liefde aanvaardt.

Beter nog dan door het penseel van den kunstenaar bleef de gedachtenis van die zoo stichtende en leerrijke gebeurtenis bewaard voor het nageslacht, door een godvruchtig gebruik nog steeds in eer in het klooster.

Jaarlijks wordt daar, den 8 September, de Heilige Maagd gevierd als *Moeder Abdis*. Dien dag nadert de priorin tot het Mariabeeld en hernieuwt er de akte van nederigheid en kinderlijke liefde der stichteres, door deze kernachtige opdracht harer geestelijke familie :

“ Doorluchtige Keizerin van Hemel en aarde, allerheiligste Moeder Gods en onze eerbiedwaardige Moeder Abdis, neergeknield voor U, zoo moederlijk goed, bedanken wij U voor al de hemelsche genaden aan ons huis geschonken door uw voorspraak, en voor de eer de verjaring te mogen vieren van den heuglijken dag waarop Gij onze overste werdt.

Wij bidden U, o goddelijke Vorstin, met allen mogelijken eerbied, ons nogmaals, ondanks onze onwaardigheid, onder uw bescherming te nemen; zie ons aan met barmhartige oogen en weer van ons af de schichten van den helschen vijand. Laat niet toe, o Goddelijke Vrouwe, dat één enkele onder ons verloren ga, maar bekom voor allen, bij uw geliefden Zoon, de kostbare genade eener echte bekeering; dat Hij in ons hart het vuur aansteke zijner liefde en een vlammenden ijver voor 't volbrengen van zijn heiligen Wil.

O Goddelijke Moeder Abdis, verwerp de nederige smeekingen niet uwer dochters, gansch aan uwen dienst toegewijd: bescherm ze in den loop van hun leven en bovenal in het uur van den dood, opdat zij, na dien tol te hebben betaald aan de natuur, 't geluk genieten in der eeuwigheid te loven en te gebenedijden uw Goddelijken Zoon Jesus die leeft en heerscht met den Vader en den Heiligen Geest, in de eeuwen der eeuwen. Amen. ”

Die verkiezing der Heilige Maagd als abdis mag ook wel plechtig herdacht worden. Immers, menige weldaden betoonden hoe zij goedwillig de haar opgedragen taak vervulde en als een echte abdis zoo om het tijdelijke als het geestelijke harer kinderen bezorgd was.

Dat ondervond op de eerste plaats de priorin, korten tijd na de stichting des kloosters.

Een zware ziekte had ze bedlegerig gemaakt en alras viel zulks zeer pijnlijk aan de wordende communiteit, waar nog bijna alles moest geregeld en geschikt worden.

Nu moest O. L. Vrouw van Hunneghem toonen dat ze waarlijk haar moederlijk ambt vervulde ; zoo dacht de zieke, en een zoo groot betrouwen ontstond in haar hart dat, toen ze, op 't feest der Opdracht, het klokje hoorde luiden voor de Vespers, ze onverschrokken opstond en naar het koor toog, met de overtuiging dat Maria haar genezen zou.

Verwonderd en als verlegen staarden de zusters haar reeds aan toen ~~ze~~ plaats nam in het gestoelte ; maar hun verbazing steeg ten top toen de overste, die zij erg krank te bed waanden, het gansch officie bijwoonde en, het met kloeke stem, besloot door den zang der Collecten. Na veertien dagen, op het feest der Onbevleete Ontvangenis, was moeder Anna de Seudamor gansch genezen.

't Was aller overtuiging : hun moeder abdis beloonde op dat oogenblik de nederige edelmoedigheid der priorin die slechts als onderdanige dienaress der Koningin des Hemels Hunneghem wilde besturen. (1)

Die plotselinge genezing wekte ook steeds meer vertrouwen op in aller harten. Zoo wereldlijken als religieuzen kwamen hoopvol neerknielen vòôr het wonderbeeld en mild werden er buitengewone gunsten uitgedeeld.

(1) " Toutes les religieuses... de là prindrent nouveau courage et nouveau sujet d'augmenter leur dévotion et confiance envers la Très Digne Mère de Dieu, leur bonne abbesse. " GERARD SACRE, *op. cit.*

HOOFDSTUK IV.

De weldaden van O. L. V. van Hunneghem.

Over de faam van O. L. V. van Hunneghem als miraculeuze beeltenis, bestaan een aantal getuigenissen.

Van Waesberghe in zijn *Gerardimontium*, Sanderus in de *Flandria Illustrata*, Van Gestel in de *Historia Archiepiscopatus Mechliniensis*, zijn het eens om te verklaren dat Hunneghem's kerk beroemd was om de bijzondere bescherming der Moeder Gods. Dom Benoist Ruteau in zijn *Vie et Martyre de Saint Adrien*

(Ath. 1637, blz. 233) schrijft : " l'église de Hunneghem célèbre par l'image miraculeuse de la Vierge en icelle " ; Gérard Sacré, in de *Histoire de nostre temps*, gebruikt ook meermaals de uitdrukking " l'Image miraculeuse " en noemt kortweg de daar bekomen genezingen " guérison miraculeuse, délivrance miraculeuse. " De anonieme levensbeschrijver van Dom Gaspar Vincq, waarschijnlijk een monnik van Sint-Denys in Henegouwen, zegt op zijn beurt : " templum Hunneghemiense vetustissimum a miraculosa inibi Deiparæ imagine celebre. " (1)

In hun briefwisseling met den aartsbisschop gebruikten de religieuzen ook dezelfde uitdrukkingen. Zoo hooren wij in 1647, de priorin, Benedicta van S. Alexius, te Mechelen klagen over 't begraven der overleden pestlijders, rond de kerk, daar zulks de bedevaarders verwijdert en zoo de " miraculeuze " Lieve Vrouw bijna verlaten is. (2)

(1) De aloude kerk van Hunneghem beroemd om de miraculeuze beeltenis der Moeder Gods aldaar bewaard, *Historia vitae Gasparis Vincq*, Hoofst, VI. Hs. uit de XVIIe eeuw ter Stadsbibliotheek Bergen.

(2) " Le pire est que la Vierge *Miraculeuse* de nostre église est entièrement délaissée de ses pèlerins ordinaires... " Brief der priorin, M. Benedicta, aan den aartsbisschop. (Archief van het Bisdome te Gent).

Verre van ons, te beweren dat de termen "mirakel, miraculeuze beeltenis, miraculeuze genezingen", telkens ze in de oorkonden voorkomen, streng en in theologischen zin moeten opgevat worden. Het eenvoudig en levendig geloof liet in vroegere eeuwen soms wat te ras die woorden gebruiken; niettemin blijkt uit die getuigenissen dat het heiligdom aangezien werd als een dier bevoorrechte plaatsen waar bij Maria's beeltenis buitengewone genaden werden bekomen.

Talrijke feiten welke die faam rechtvaardigden, werden wellicht vroeger aangeteekend in de oorkonden, vele dezer echter raakten verloren toen de Benedictinessen moesten vluchten tijdens de oorlogen der XVIIe eeuw en als de Fransche Omwenteling het klooster sloot.

In een fragment der kronijken, overgeschreven door Gérard Sacré, (1) is toch gelukkiglijk de gedachtenis van eenige dier uitgelezen weldaden van Maria bewaard gebleven.

De eerste dagteekent van Februari 1625. Den 11 dier maand kwam zekere Mevrouw Ghrutre jammerend haar nood klagen bij de religieuzen. Haar dochtertje, pas drie jaar oud, gekweld door hevige kolieken en

(1) Zie blz. 24. Enkele bladzijden dier kronijk zijn nog bewaard in het archief van Hunneghem, (III., 1.)

geweldige koortsen, kon niet het minste voedsel meer nutten en de geneesheeren gaven alle hoop op.

Als van den kant der menschen niets meer te verwachten is, mag men, des te meer vertrouwwol, zijn blikken hemelwaarts verheffen. Zoo dacht de priorin en aan de klagende moeder raadde ze aan een mis te beloven ter eere van O. L. V. van Hunneghem, voor de genezing van de kleine. Die wenk werd gevolgd en rond den avond zond de overste de meid van het klooster naar de beproefde familie, met het kroontje van 't genadebeeld om het op 't kranke wichtje neer te leggen. Men had gedacht, dat het den nacht niet meer zou doormaken, en zie, toen de dienstmaagd 's anderendaags bij de Ghrutres aanklopte om nieuws te vernemen, vond zij de kleine aan 't spel, springlevend en frisch, wonderbaar genezen door de voorbede der Heilige Maagd.

Zoo groot was de blijdschap der ouders dat de mis aan O. L. V. beloofd werd vergeten.

De goede God wou dan laten begrijpen dat de genezing enkel geschied was om wille van die belofte ter eere zijner Moeder. De kwaal herbegon plots en werd zoo erg, dat er opnieuw levensgevaar was.

Dit opende de oogen; de ouders begrepen hun nalatigheid, deden onverwijld de beloofde mis opdragen en hun dochttertje was nu andermaal en voor goed hersteld.

Den 18 Februari begonnen de religieuzen een novene van dankbaarheid voor die wonderbare genezing ; ze werd rijkelijk beloond door nieuwe weldaden van wege de hemelsche abdis.

Verscheidene zusters leden aan geweldige pijn in de lenden, wellicht rhumatisme, opgedaan in de vochtige vertrekken der ellendige voorloopige woning. Het duurde sinds drie, vier maanden en vruchteloos was naar heelmiddelen uitgezien. Gedurende de novene werden allen van hun krankheid verlost.

Terzelfder tijd kwam de Moeder Gods in die dagen op gansch onvoorziene wijze te hulp voor het volmaken van den bouw. Een rekwest, naar de Infante Isabella gestuurd, werd op den zevenden dag der novene door de prinses geapostilleerd met een gift van honderd vijftig gulden (1) en de gekende abt van Sint-Vaast, Philippe Caverel, schonk in diezelfde dagen zevenhonderd gulden.

Op een guren winteravond zaten eenige religieuzen rond het vuur hun bijna versteven ledematen te verwarmen. Een ketel kokend water stroomt op eens over, op de ongeschoeide voeten van een der novicen, die een pijnlijken kreet slaakt.

't Scheen haar dat duizend spelden haar in 't lijf gestoken werden en men dacht ze deerlijk verbrand. Gelijk altijd in de benauwde oogenblikken, richtten

(1) Zie de *Etude Documentaire*, op. cit., blz. 23.

zich onmiddellijk aller harten naar O. L. V. van Hunneghem, "leur refuge et médecine ordinaire" (1), en zie, na die enkele stond van onuitstaanbare smart, verklaart de novice dat haar voet ongedeerd is en zonder de minste brandwonde.

Eenigen tijd later droegen twee religieuzen een zwaren koffer naar den dormter. Op eens ontsnapt hij aan hun handen, plonst neer tot beneden en sleept in zijn val de zuster mee, die hem ondersteunde. Elkeen waande dat de ongelukkige vermorzeld of alleszins minstens afgrijselijk gekneusd moest zijn. Ze had echter Maria's tusschenkomst verwonnen en stond op, zonder letsel; ze verklaarde dat terwijl ze neer viel, zij tastbaar had gevoeld dat haar iemand tegenhield en beschutte tegen alle kneuzing.

Nog meer opmerkenswaardig was de genezing van een der zusters die kort na de stichting gevaarlijk ziek was geworden en reeds buiten kennis lag. Men bracht den sluier waarmede men het wonderbeeld gewoonlijk versierde, legde hem betrouwvol op haar en van dien stond af was ze totaal genezen.

Stippen we nog dit laatste trekje aan, bekoorlijk en naïef als een uitknipsel der *Fioretti*.

In Mei 1625 was de armoede groot in 't wordend

(1) Hs. van Gérard Sacré.

kloostertje. In den refter bleef niets over dan wat beschimmeld brood, zoo hard, dat men het niet snijden kon en dat men het moest weeken.

Nu toch moest O. L. V. van Hunneghem tusschenkomen en ze deed het.

't Was echter niet met aan weldoeners het gedacht in te geven beter voedsel aan te brengen : dit walgwekkend, harde, bedorven brood veranderde in zoo een aangename spijs dat de zusters eenparig verklaarden nooit met zooveel smaak een fijn en kostelijk gerecht te hebben genut. (1) " Zoo, merkt de kronijkschrijfster op, koesterde die koningin der menschen en der engelen haar trouwe dienstmaagden. "

Men begrijpt licht dat het bijzonderlijk de gebedsverhooringen der religieuzen zijn die in de oorkonden aangeteekend werden ; die van de buitenwereld bleven dikwijls onbekend en waren van minder belang voor de kloosterfamilie.

Dat ook leeken gunsten bekwamen en zelfs veel kan men niettemin opmaken uit de vele giften aangeteekend in het register *Déclaration et spécification des dons pour l'Eglise*. (1624-1761). (2)

De dankbaarheid der geloovigen uit zich op velerlei

(1) " Qui devient si agréable et si savoureux, qu'elles disoient n'avoir jamais mangé viande (tant délicate fut elle) avec tant de gout et de contentement que celle-la. "

(2) Archief van het klooster, II., 3.

wijzen. De eenen brengen was en olie om kaarsen en lampen te laten branden voor het Mariabeeld, anderen offeren munt in specie zonder nadere bepaling dan " par aumosne à Nostre Dame ", of " par aumosne à la chapelle de Nostre Dame ". (1) Enkele malen wordt bepaald dat de geschonken som dienen moet tot op-tooi van het heiligdom of van het altaar, (2) en zoo vermocht men het, rond 1630, bij den befaamden Antwerpschen kunstenaar Abraham Janssens een altaar-tafereel te bestellen waarop Maria's Hemelvaart was afgebeeld. (3)

De meeste offeranden toch, 't zij in geld, 't zij in juweelen, 't zij in kostbare stoffen, dienden om het beeld aan te kleeden.

Sinds het einde der XVIe eeuw was het immers een bijna algemeen gebruik geworden de heiligenbeelden te omhangen met echte kleederen.

(1) *Ibid.* 1647, 1653.

(2) 1645 " Le Seigneur baron de Bourlers a donné " la table d'autelle de la chapelle Notre Dame, faict en façon de niche avec le balustre et plusieurs autres choses pour l'ornement de la chapelle. " — 1692 " Monsieur Penninck a fait marbrer la niche de Notre Dame d'hunneghem et dorer le bas et avec des piliers. " — 1642 " Madame Pembeek at donne le voile satin raiez d'or de l'ornement d'autelle a Nre Dame. — Sr Marie-Joseph a donne une devanture d'autelle de caffa bleu pour l'autelle Nre Dame. "

(3) DE L'ARBRE. *op. cit.*, blz. 289.

In opzicht van kunst was die "mode" zeker betreurenswaardig; de soms zoo kunstvolle houding en sierlijke drapeering der beelden verdween onder stijve vormlooze, met goudborduring belegde gewaden en niet zelden verminkte men deerlijk het prachtig beeldhouwwerk om aan de O. L. V. of het Jesuskind de kleedingstukken te kunnen aanpassen. Toch begrijpt men dat dit gebruik gemakkelijk ingang vond bij het volk daar het den geloovigen toeliet meer rechtstreeks tot versiering van het Mariabeeld bij te dragen. Het zien prijken met een kroon, kleederen, juweelen, door hen aangekocht, was een echte voldoening voor hun erkentelijk hart; mantels, kronen, schepters, werden dikwijls als ex-voto geofferd.

Dit stelt men ook vast bij het doorbladeren van het register van Hunneghem. Daar worden vermeld een aantal kleedingstukken uit kostbare stoffen gesneden, zooals een "robbe de toile d'Ytali blanche, une robbe d'étoffe de fillet et soi argentes, une robbe de satin violette borde de passement". (1)

Zilveren en vergulde kronen waren gegeven door Mevrouw van Pembeek en Marie de S. Anne, een zilveren schepter was aangekocht door eenige devote jonkvrouwen. Niet zelden schonk men juweelen die in een sieraad konden verwerkt worden; we vinden

(1) *Spécification des dons pour l'Eglise, 1632-1650-1672-1675-1695.*

die de vernieuwing van het altaar bekostigt ; de vermaarde proost van Afflighem, Benedictus Haeftenus, die een kleed geeft uit kostbare stof geweven ; de abdisen der Benedictinessen van Avesnes en der Cisterciënsernonnen van Ath die door 't offeren van kleinoorden hun abdij aan Maria bevelen.

Nevens hen staan de voornaamste geslachten der streek : de heeren van Neyghem en van Pembeek, de de Boudris, de van Waesberghes, de d'Aulmeries, de Cassinas van Boulaere.

Die edele familie maakte zich buitenmate verdienstelijk. Het was baron Frans de Cassina die voor de Benedictinessen de vorstelijke aalmoezen bekwam van de Aartshertogin Isabella en op allerlei wijzen de stichting en den vooruitgang van het klooster bevorderde.

Bij die krachtige medewerking, door raad en invloed, kwamen kostbare geschenken : in 1639 twee rijke fluweelen mantels, in 1641 twee andere kleedingstukken welke zijn dochters aanbieden ; drie jaar later een orgel om de kerkdiensten op te luisteren ; in 1645 een nieuwe altaartafel met nis en balusters ; in 1650 een zilveren lamp die vóór het beeld moet branden en meer andere sieraden.

Vele geringe aalmoezen, soms van enkele gulden zijn aangeteekend nevens de gaven der grooten : zij komen van nederige ambachtslieden, kooplui, werkersgezinnen.

In 1638 schenkt een eenvoudige jonge dochter uit het volk aan de gevierde Lieve Vrouw acht en veertig gulden in haar testament en dat voorbeeld wordt door menigeen gevolgd. (1)

Van af 1640 zijn de vereerders van O. L. V. van Hunneghem talrijk genoeg om een confrerie te stichten wier statuten aan de goedkeuring van den aartsbisschop Jacobus Boonen onderworpen worden. (2)

De religieuzen lieten ook niets onverlet om die vereering te doen bloeien en met kinderlijke bezorgdheid waakten zij over den hun toevertrouwd schat.

Toen in 1647, de pest te Geeraardsbergen uitbrak en men de talrijke slachtoffers der plaag op het kerkhof van Hunneghem deed begraven, dorst zich bijna niemand meer langs daar wagen om het heiligdom te bezoeken. Zulks deerde de religieuzen even zeer als 't gevaar der besmetting dat hen persoonlijk dreigde en in hun beroep op de tusschenkomst des aartsbischops deden zij vooral die verlatenheid van het genadebeeld gelden om den kerkvoogd tot ingrijpen te bewegen.

“ Het heeft God behaagd, zoo schrijft de priorin, onze stad Geeraardsbergen te bezoeken door een zijner plagen, de pest, en we hebben er wel aandeel aan

(1) Archief van Hunneghem. Reg. 3, 1638-1654-1692.

(2) Archief van het Bisdom te Gent. Hunneghem, Bundel 2.

ghad, alhoewel niet één onder ons aan de ziekte is bezweken. Mijn arme dochters zijn in gedurigen angst door 't begraven der overleden pestlijders in ons kerkhof dat ervan gansch vervuld is, en daardoor zijn we nu door iedereen verlaten. 't Zij zoo voor ons, maar *het ergste is dat de Miraculeuze Lieve Vrouw onzer kerk haar gewone bedevaarders niet meer ziet aankomen* ”.

Zij smeekt dan ook last te geven aan den abt van S. Adriaans of aan den overste der Miniemen tot wijding van een nieuw kerkhof opdat de geloovigen opnieuw toegang zouden hebben tot hun bidplaats.

Of er aan die bede gevolg werd gegeven weten we niet, althans staat het vast dat de bedevaarders na de zware beproeving terug kwamen.

Weldra echter verminderde de toeloop door het oprichten van een nieuw heiligdom te Geeraardsbergen dat na korten tijd wijd en zijd beroemd werd : O. L. V. van den Oudenberg.

Daar had, in 1648, Dom Lebrun een beeldje doen plaatsen, gehouwen uit den zelfden eik als 't mirakelbeeld van Péruwelz, waar hij vroeger pastoor was geweest. Eenige merkwaardige gunsten, de luister der plechtigheden die men er vierde, en ook wel de bekoorlijke ligging der kapel, lokten talrijke pelgrims derwaarts.

Desniettegenstaande wordt O. L. V. van Hunneghem niet vergeten.

Van 1650 tot 1695 wordt nog driemaal de schenking aangestipt van kostbare kleedingsstukken, de gift van een gouden kruis als ex-voto door zekere jonkvrouw Jacqueline de Houdain en verscheidene kleine erfstellingen ten bate van het genadebeeld. Op het einde der eeuw wordt het altaar, dank zij de vrijgevigheid van zekeren heer Penninck, opnieuw gemarmerd en verguld.

Ook uit de XVIIIe eeuw staat een en ander geboekt, maar het is zeer weinig daar men dan te Geeraardsbergen al te troebele tijden beleefde om veel aan kronijkschrijven te denken.

Uit een rekwest der priorin in 1730 tot den aartsbisschop gericht, kan men toch opmaken dat nog steeds menigeen Maria 's hulp kwam inroepen in 't Benedictinessenkerkje. Ze vraagt de toelating een aantal gefondeerde diensten te mogen laten exonereeren door vreemde priesters, omdat men dikwijls komt verzoeken missen te doen lezen ter eere van O. L. V. (1)

Een laatste getuigenis uit de XVIIIe eeuw, over 't voortleven der devotie, treft men aan bij den *continuator* van Sanderus die, in 1735, drukt dat steeds de bedevaarten van den vastentijd grooten volkstoeeloop

(1) Archief van Hunneghem. I., 8.

verwekken " maximo hominum concursu in dies frequentatur ". (1)

De goddelooze Fransche Omwenteling kwam dit huldebetoon aan de Moeder Gods voor lange jaren onderbreken. Op Driekoningendag van 't jaar 1797 werden de religieuzen uit hun klooster verjaagd ; de kerk werd gesloten en samen met de andere gebouwen als " bien national " verkocht tegen de spotsom van vijf duizend franken. (2)

(1) *Flandria Illustrata*, (1735), D. III., blz. 176.

(2) Zie onze *Histoire du monastère des Bénédictines de Hunneghem*, (Brugge 1912), blz. 71.

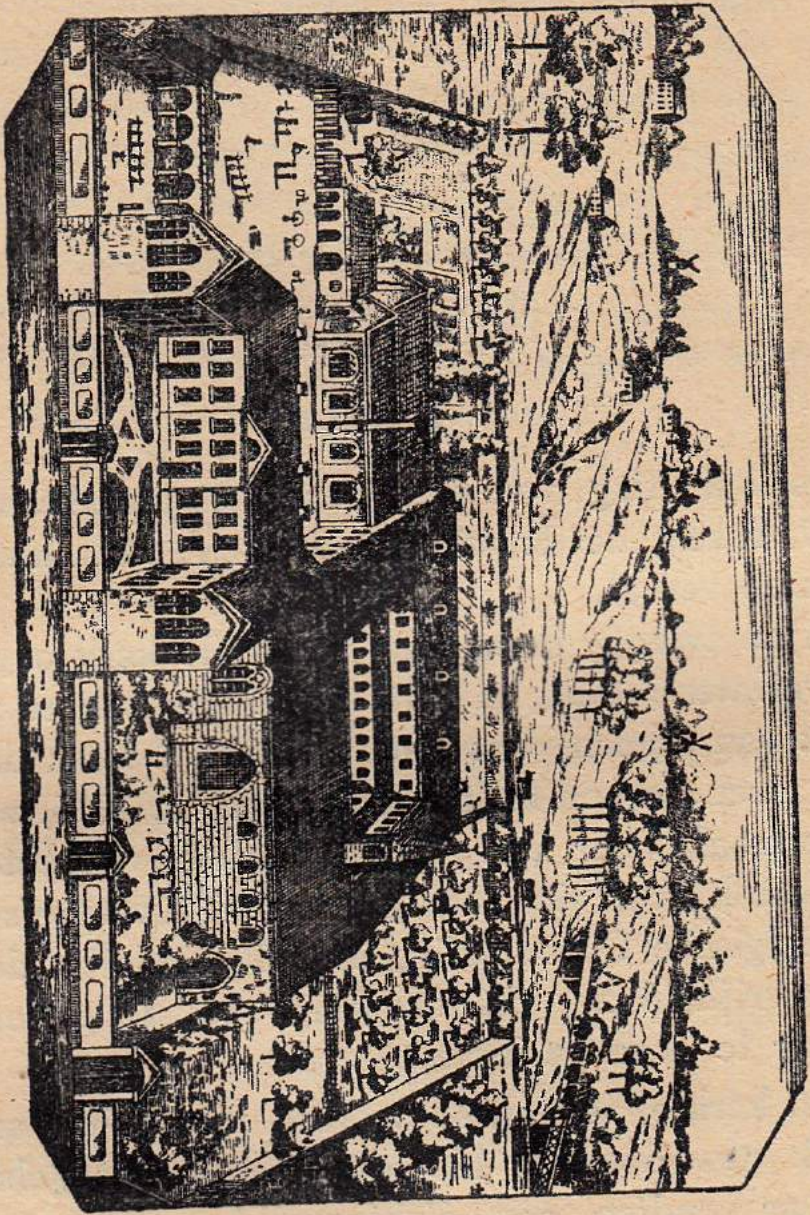
HOOFDSTUK VI.

Herstel.

De opheffing van het Benedictinessenklooster, in 1797, bracht de devotie tot O. L. V. van Hunneghem tot diep verval.

Bijna twintig jaren lang stond de kerk ongebruikt en verlaten ; toen, in 1816, de religieuzen er wêêrom bezit van namen, was het volk van Geeraardsbergen niet meer gewoon er henen te gaan. In 1826, werd ze, andermaal, door een der plaagziekte dekreten van Willem I. voor vier jaar gesloten. Te vergeefs luidde de Belgische Omwenteling in 1830 eindelijk de godsdienstvrijheid in ; dit vermocht niet de devotie van weleer te doen herleven.

Het kerkje, arm en bouwvallig, was weinig aantrekkelijk geworden en bij overmaat van ongeluk had men er rondom een dichtbevolkte wijk aangelegd wiens onbevallige en onzindelijke straten den toegang tot het klooster lastig en onaangenaam maakten. Menschen op bêêweg naar O. L. V. van Hunneghem,

Hunneghem in de XIXe eeuw.

ontmoette men niet meer op die wegen vroeger aan de pelgrims zoowel bekend.

In de uren van beproeving nochtans, herinnerden zich enkelen aan de vroeger veel vereerde Madonna, zoo onder meer gebeurde, in 1860, bij 't uitbreken van den cholera.

De wijk van Hunneghem met zijn kleine, ongezonde, dicht opeengebouwde werkmanshuisjes werd op schrikwekkende wijze geteisterd.

Een eenvoudige vrouw uit het volk vatte dan de gedachte op haar geburen uit te noodigen, om dagelijks vóór 't Mariabeeld samen den rozenkrans te gaan bidden, zoolang de ziekte heerschen zou. Dit betrouwen werd zoo zeer beloond dat, naar men verzekert, niet een van hen die den oproep beantwoordden aan de cholera bezweek. Ook de religieuzen konden eens te meer de bescherming hunner hemelsche abdis waardeeren : de besmetting die zooveel levens rondom haar wegmaaide, overschreed den drempel niet van hun woning en de gansche communiteit bleef ongedeerd. Als echter de geesel voorbij was, stierf ook weerom van lieverlede de heropgebeurde godsvrucht weg en de bewoners van den wijk dachten niet meer aan hun groote weldoenster.

De zusters nochtans snakten naar een gelegenheid om wederom de aandacht op het kostbaar beeld te vestigen.

In 1887, bij den aanvang van belangrijke werken

aan de kerk, scheen 't oogenblik gekomen om een eersten stap te doen. De eeuwenoude Madonna die men verminkt had om ze te kunnen aankleeden en die beklad was met kakelbonte kleuren werd toevertrouwd aan een Benedictijnerbroeder van Dendermonde, Frater Bavo, die ze gewetensvol en met kunstzin restaureerde.

Op de herstelling van het beeld volgde die van het heiligdom.

De reeds bekende kunstenaar, Lodewijk Bert de l'Arbre wijdde aan de verheerlijking van O. L. V. van Hunneghem een prachtige fresco in de abside der kerk.

De Heilige Maagd is er afgebeeld, neergezeten op een troon, statig als een koningin, minzaam als een moeder. Aan haar zijde staat Sint-Amandus, de vermoede stichter der bidplaats en vóór haar knielt moeder Anne de Seudamor die den abbatialen staf aan de Moeder Gods aanbiedt. De heilige Scholastica, Sinte Gertrudis, Sinte Mechtildis en andere Benedictijnermaagden omringen de priorin, en op het paneel der rechterzijde verschijnt de Heilige Benedictus met zijn eerste gezellen en de meest uitstekende zijner zonen.

Getrouw aan de kunsttradities der middeleeuwen heeft de vrome artist van zijn tafereel een openbare belijdenis gemaakt van zijn geloof en van zijn persoonlijke devotie tot Maria, met er zijn eigen beeltenis en die zijner echtgenoot op te malen. In den hoek van elk der zijpaneelen ziet men ze, onder de

*Een der fresco's van Bert de l'Arbre
in de kerk van Hunneghem.*

hoede hunner patronen Sint Lodewijk en Sinte Justina, eerbiedig en vertrouwend neergeknield. (1)

Lodewijk Bert had ook het plan opgevat een nieuw altaar van O. L. V. te doen oprichten, maar zijn te vroegtijdige dood belette zulks uit te voeren. Daar het oude altaar in 1888 afgebroken was, verdween het beeldje uit de kerk en werd het nog alleen binnen het klooster ter vereering uitgesteld.

De schrijver van den *Geschied- en Oudheidkundigen inventaris van het Bisdom Gent* (2) drukte, in 1910, zijn spijt uit over dien toestand en tevens den wensch de Madonna weerom uitgesteld te zien in haar heiligdom. Die klacht werd gehoord en die wensch vervuld.

In 1913 bracht men het beeld in de kerk en ernstige pogingen werden aangewend om de oude devotie te doen herleven.

Een photogravure, met een gebed goedgekeurd door de geestelijke overheid werd met duizenden verspreid;

(1) In het reeds aangehaalde boek *Pierres vëtustes et Tours branlantes*, schetst L. de l'Arbre een stichtend en heerlijk beeld van zijn oom Bert als christen kunstenaar en wijdt hij eenige uiterst typische bladzijden aan de schildering van Hunneghem.

(2) Zie blz. 18.

in tijdschriften en boeken verschenen belangrijke bladzijden betreffende het wonderbeeld. (1)

Sinds dien zag men herhaalde malen congregatiën en vereenigingen, zoo van mannen als vrouwen, bij hun terugkomst van den Oudenberg, ook hier gezamenlijk al biddende en zingende aankomen

Toen op het Brusselsch Maria-Congres van 1921, in een verslag (2) over de Moeder-Godsvereering in Oost-Vlaanderen, O. L. V. van Hunneghem werd geciteerd, onder de meest eerbiedwaardige Madonna's der streek, was het ons een zoete voldoening te mogen bevinden dat wij er in geslaagd waren dit genadeoord, in de XVIIe eeuw beroemd om zijn mirakelen (3), uit de vergetelheid te trekken.

Een laatste blijde feit moet hier aangestipt worden. Bij gelegenheid der driehonderdste verjaring der aankomst der Benedictinessen heeft Mgr Seghers, bisschop van Gent, aflaten verleend aan dezen die in Hunneghem's kerk aan Maria's voeten komen neerknielen.

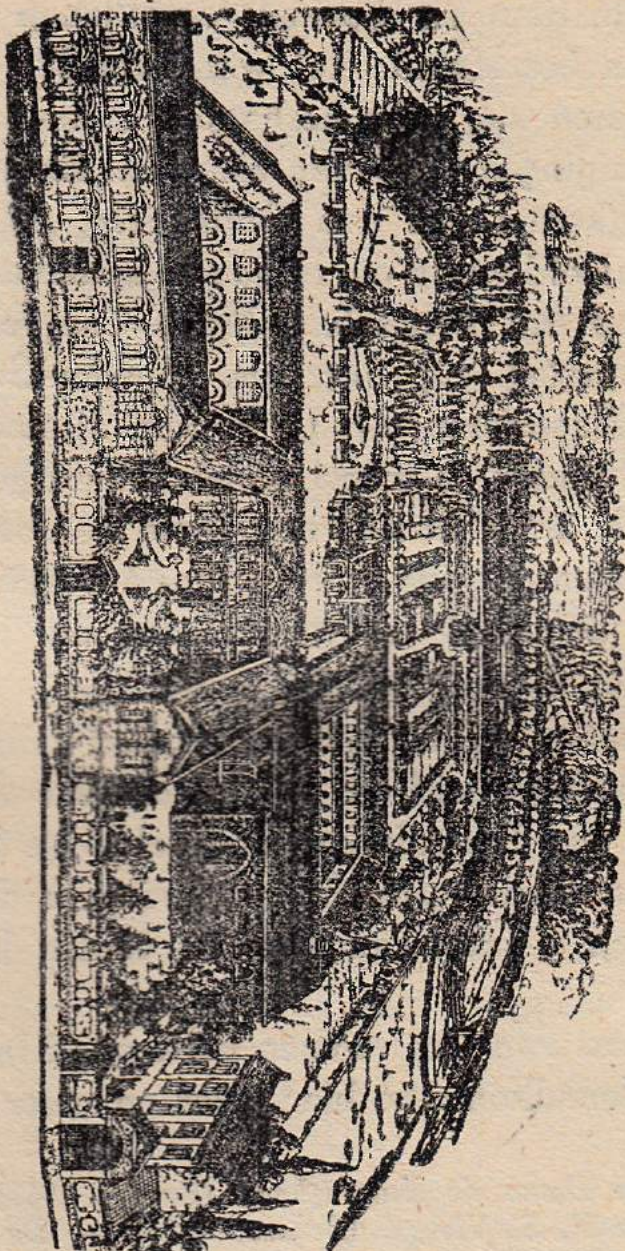
Die gunst van den vromen kerkvoogd laat verhoppen dat de Hemelkoningin hier meer en meer zal vereerd

(1) *Notre Dame de Hunneghem*, (Brugge 1912). — *Le Messager de la T. S. Vierge*, (Brussel 1914). — *De Godsdienstige Week van Vlaanderen*, (Gent 1914). — G. CELIS. *De Bedevaartplaatsen in Oost-Vlaanderen*, (Gent 1914), blz. 173.

(2) *Handelingen van het Vlaamsch Maria-Congres*. (Brussel 1921), D. II, blz. 132.

(3) Zie blz. 33.

Hunneghem ten huidigegen dage.

worden. Zij kunnen niet talrijk genoeg zijn die uitverkoren vlekjes, waarvan een vrome hagiograaf zoo naïef tevens en zoo aandoenlijk schreef : " De lieve Moeder Gods is overal te huis hier op de gansche aarde, wijl zij de koningin is van hemel en aarde. Nochtans heeft zij daarbij toch haar lievelingsplaatskens op de wereld, waar het haar beter bevalt als elders, juist gelijk de koningen die ook hun lustkasteelen en hun jachtverblijf hebben. Dit zijn de bedevaartplaatsen die zij met duizenden hier op de wereld bezit, gelijk het ook betaamt voor zulk een groote vorstin. Daar geeft zij haar kinderen gehoor, daar verheugt zij zich in hun midden; daar ziet zij als door een kasteelvenster, met haar schoone groote oogen van uit de genadebeelden op de pelgrims neder die daar geknield zijn vóór haar voeten ; daar is zij zoo lief en zoo mild dat men het hart van vreugde en vertrouwen voelt kloppen- " (1)

(1) C. VAN DURME, C. SS. R, *De Apostel van 't Noorden*, Roesselaere 1907), D. II., blz. 621.

BIJLAGE

I

1081

Geeraard II, bisschop van Kamerijk schenkt aan de Abdij van S. Adriaan te Geeraardsbergen het recht op de offeranden der kerk van Hunneghem. (Zie blz. 10).

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Ego Gerardus secundus humilis Cameracensium Episcopus, cunctis fidelibus utriusque vitæ. Officii nostri dictatione, et prædecessorum nostrorum monemur auctoritate, Ecclesiarum incrementis pastoralis cura invigilare.

Eapropter abbatia, de Declevinio, in Geroldimonte translata, propter indigentiam loci, Altare de Hunneghem cum appenditiis suis, eodem scilicet Geroldimonte et Boulario, liberum sine persona et obsoniis, petitionibus Roberti junioris, Comitis Flandriæ, et Stephani de Boular acquiescentes tradidimus : ita sane ut Abbatia in præfato Geroldimonte sita omnimodam libertatem cuilibet Abbatia congruentem habeat, ibique quidquid juris parochialis est, tam in sepultura quam in baptisterio et reconciliationibus, a parochiali sacerdote cele-

bretur. Ut hæc autem nostra donatio inconvulsa et rata in perpetuum permaneat, sigilli nostri impressione, anathematis percussione, et fidelium attestazione confirmamus.

(Signum) *Gualteri Bracbatensis Archidiaconi*
Theodorici Archidiaconi
Derleboldi Præpositi
Gualteri
Adam, Abbatis
Roberti Comitis
Balduini
Gerboldis
Stephani de Boular

Actum in eodem oppido, anno Verbi Incarnati millesimo octogesimo primo, indictione quarta, præsulatûs vero nostri anno tertio.

MIRAEUS. *Opera diplomatica et historica*, T. I., fol. 513.

II

1096

Manasses, bisschop van Kamerijk, bekrachtigt de gift van zijn voorzaat Geeraard II. (Zie blz. 11)

Ego, Manasses, divinâ miseratione humilis Camera-censis Episcopus, considerans illud quod in veteri Testamento scriptum est, ædificavit Moyses altare Domino Deo, super quod offerrent sacerdotes sacrificia, (sub cujus vero specie ædificationis ordo et mysterium subsequentis Ecclesiæ designatur).

Ad laudem Salvatoris nostri Jesu Christi sanctæque ipsius crucis victoriosissimæ, in honorem quidem beatissimi Petri Apostolorum Principis in loco qui Geraldmons nuncupatur Ecclesiam dedicavi, ibique, consilio et assensu Domini ac Patris nostri Manassæ, venerabilis Rhemorum Archiepiscopi, ejusdemque Coëpiscoporum Ecclesiæ, precibusque ac petitione Roberti junioris catholici Comitis Flandriæ, Dominique Stephani de Boulario, Winniboldique ejusdem loci Castellani, caeterorumque plurium, Abbatiam Monachorum, propter angustias, ac loci indigentiam a Declivio translata, libere et principaliter stabilivi.

Ita quidem, ut abbas a fratribus regulariter electus, pastorem baculum a manu Pontificis solummodo suscipiat, quorum usibus fratrum in cænobio suo sub beati regula Benedicti Deo militantium, ad salutem animæ meae meorumque antecessorum Comitisque praefati, Altare de Huneghem cum omnibus appenditiis, in eodem videlicet Geraldimonte et Boulario, sine persona et obsoniis, omnino liberum tradidi.

Ad cujus exaggerationem beneficii, idem Comes Robertus de allodio suo totam terram quae circa Ecclesiam in atria benedicta est et divisa libere et legitime eidem Ecclesiae tradidit, quatuorque jugera terrae arabilis, duosque mansos dominicos, supra fluvium aquae quae Tenera nuncupatur.

Præterea sapientium suprascriptorum et divitum rationabili consilio, omnia beneficia quae primitus, dum ibi caput Abbatiae positum fuerat, Declivio appendebant, similiter Abbatiae apud Geraldimontem translatae, statuo, sicut prælibatum est et innovate consignata, et adscripta sunt; Altare videlicet de Hauthem cum appenditiis suis, Heldreghem et Idrighem sine persona, sed cum debitis obsoniis, Altare de Okinghem, Altare quoque de Touricourt.

Ut haec vero charta indissolubilis persisteret, sigilli nostri imaginatione firmata est. Hoc autem factum est anno Dominicae incarnationis millesimo nonagesimo sexto.

III

Nicolaus, bisschop van Kameryk, bevestigt de gift der kerk van Hunneghem aan de S. Adriaansabdij.

In nomine Sanctæ et Individuæ Trinitatis.

Nicolaus Dei gratia Cameracensium Episcopus, tam futuris quam præsentibus in perpetuum.

Officii nostri dictatione compellimur ut Ecclesiarum incrementis Pastoralis sollicitudine vigilemus. Sed cum ille unus cogitatur, qui nec excogitari potest, Deus Deorum, quis hanc sollicitudinem habeat, quis usque ad satis impleat ?

Nos autem in his quæ ex parte sunt, Deo placere cupientes, ut cum ea evacuabuntur, ad perfectum pertingamus, bonorum virorum in cænobiis degentium jejuniis, vigiliis et orationibus, divina miseratione elaborabimus.

Igitur Prædecessorum nostorum exemplis conformati, Venerabilis Filii nostri Geraldimontensis Ecclesiæ Abbatis Gerbodonis petitionibus acquiescentes, tam sibi quam Fratribus inibi servientibus, in subsidium Altare de Berga liberum ac sine persona, salvis tamen nostris, nostorumque Ministrorum debitis, in perpetuum possidendum contradidimus.

Ut vero tam hæc nostra Donatio quam etiam et ea, quæ eidem Ecclesiæ a Prædecessoribus nostris, sive

Principibus, ceterisque fidelibus ante collata cognovimus, rata in perpetuum permaneant, Sigilli nostri impressione ac fidelium nostrorum fideli attestazione confirmavimus ;

Altaria scilicet quæ ei Venerabilis hujus Ecclesiæ nostræ Episcopus Gerardus secundus contulit ; Altare de Holthem cum appenditiis suis, Hildregem, Idregem, Altare de Ockegem, Altare de Torincurth cujus obsonium per singulos sunt annos quattuor denarii ; Altaria de Lergia, Altare de Emelwordegem, Altare de Goldegem, cum appenditiis suis Impa et Otregem, quod Odo Episcopus contradidit ; quod etiam Burchardus tradidit, Altare de Asplar, cum appenditio suo Halu.

Sed et libertatem, quam supra memorati Pontifices Gerardus et Manasses ei concesserunt et confirmarunt ut in Altaribus suis nullus Ministrorum nostrorum Synodum celebrare, nisi vocatus ab Abbate, auderet ; ipse etiam Abbas malefactores suos excommunicare, satisque facientes absolvere, nisi prius conquestus fuerit Episcopo, licentiam haberet et Altare de Hunegem cum appenditiis suis Geraldimonte et Boular, ab omni obsonio liberum quod eidem Pontifices concesserunt, concedimus et confirmamus.

Confirmamus etiam et terras quas prius Rotbertus Flandrensis Comes, procinctum Ecclesiæ scilicet, et duos dominicos mansos supra Teneram fluvium, cum prato suo, et terras arabiles de Monasterii fonte, cum

pratis et silvis sive decimis, ab omni jure suo liberri-
mas dedit. Terras etiam quam Stephanus dedit de
Boular in Lergia, terras de Holtem, terras de Bacra-
hem, terras de Scindelbecca, dimidium villæ de Spine-
gem cum pratis et silvis ; Morengem cum silvis et pra-
tis, quartam partem villæ Torincurth cum silvis et
pratis ; terra quas eadem Ecclesia a S. Waldetrude
censualiter in Vlienberga et Morbecca tenet, terras de
Guatzoniscurte cum silvis et pratis ; terras de Waste-
rebba cum pratis, minutiasque terrarum quas ubi et
ubi fideles contulerunt.

Ut vero hæc Charta indissolubilis permaneat, Si-
gilli nostri imaginatione firmata est : custodientes eam,
in perpetuum benedictione didati, infringentes eam
anathematis gladio sint fauciati. Ad hoc testes idonei
introduciti sunt...

MIRAEUS. *op. cit.* T. I, blz. 530.

IV

1624

De schepenen van Geeraardsbergen staan de kerk van Hunneghem af aan de Benedictinessen. (Zie blz. 26)

A tous ceulx quy les presentes verront, Bourgm. et echevins de la ville de Grandmont saluut et scavoir faisons que ayant recognu le grand désir et reçu les supplications de frere Basile Cavois religieux carme d'Arras et de damoiselle Claire de la Vacquerie au nom de certaines damoiselles jeunes filles pour obtenir le don et accord de la place, eglise et cymetiere de N^{re} Dame de Hunneghem afin d'employer lad^e place en l'érection d'un cloistre a l'honneur de Dieu et de la Benoiste Vierge Marie, sous la regle de Monsieur S. Benoist reformée, apres meure deliberation et advis a cest effect a l'assemblee des nobles, notables et conseil d'icelle ville, en plein college prive, avons trouvé bon d'accorder et octroyer aultant qu'en nous est et nous peult toucher lad^e eglise et place sous les conditions, modifications et reserves suivantes, ensuyte aussi de la representation nous faict par Monsieur le Reverend Pere en Dieu Gaspar Vincq, prelat de S. Adrien, lesquelles conditions les frere

Basile et Damoiselle de la Vacquerie acceptent par et au nom des d^{es} filles. C'est a scavoir quycelluy cloistre sera et demeurera soubs la disposition de Monsieur L'archeveque de Malines et que le revenu de lad^e eglise avec les fondations d'obits anniversaires et tous aultres revenus seront reserves pour estre appliquez tant en profit que charge a l'eglise de S. Barthélemi, patron de la ville, que pardessus les Bastiment quelles desirent en prendre seront tenus de se doter tellement quelle puissent vivre sans quelque charge...utement ou cy apres de ceste ville ou pays d'alost. De mesme que lad^e eglise retiendra son nom en l'addition de ce mot la Paix de N^{re} Dame de Hunneghem et que Icelle eglise sera ouverte tant les Dimanches et festes que jours feriaux, autant que le jour le permettra, tant pour l'este que le temps d'hiver, pour les devotes personnes offrir au bon Dieu et a la benoiste Vierge Marie leurs vœux et bonnes prieres.

Les dictes filles seront libres d'admettre ou non admettre la sepulture en leur eglise. En cas quelles l'accorderait sera paye le droit d'ouverture et closture de la fosse sans que lon ne sera tenu de y celebrer le service et les funerailles sy lon ne veult. Et que sy ainsy est que l'on desirerait y estre chantee quelque messe ce se fera par elles en leur façon ordinaire avec leur chap^{lle}.

Quant est de l'enterrement sur la cymetièrre vers le septentrion lesd^{ts} Bourgm^{re} et Echevins la reservent

sans pareillement estre tenus a service et funerailles au lieu et pourquoy loffic se pourra faire en la paroisse de S. Bartholomé. Les d^{es} filles demeurant libre en ce qui sera de leur vocacion religieuse en cest endroyt sans entendre le chant seulement pour être sonnee a l'heure de leurs offices et pour certains autres œuvres pieuses et lors quelles admectront sepulture en leur eglise que l'on en désirera le son.

Icelle mesme cloche accordent les d^{es} filles de l'entretenir en lestat qu'elles la trouvent et venant à se casser, la retablir a leurs frais et dépens sans l'amoin-drir ou diminuer. Et comme annuelement aux 3e jours des rogations lune des stations est en lad^e eglise d^e Hunneghem, elle se reservera pour la plus grande devotion du peuple la continuacion d'icelle serat a toujours durant laquelle se sonnera la cloche de bien-seance.

Ainsy faict et passe par Charles van Eechaute dict Grimberghe schevalier de Pumbeke Bourgm^{re}.

Frans d'Ydeghe aussi schevalier etc en Ideghem. Ideghem.

Guillaume Damman pareillement schevalier.

Mre Philippe de Rantere Licentié es loix.

Martin van Aultre.

Jean Rasschaert et Jean Bapti^{ste} de Bave eschevins de lad^e ville de Grammont. Le XXVIe Jour de janvier l'an de grace mil six cent et vingt et quatre. "

(Stadsarchief van Geeraardsbergen. Resolutieboek der schepenen, II., f. 39).

De prelaat en monniken van S. Adriaans stellen de kerk van Hunneghem ter beschikking der religieuzen. (Zie blz. 26)

“ Ce Jourdhuy le XXVI jour de janvier l'an de grace six mil six cent vingt et quatre, nous est venu trouver le venerable père Basile Cavois carme, du couvent de la ville d'Arras, de la part et au nom de quelques vertueuses et devotes jeunes damoiselles desireuses de consacrer et leurs corps et leurs biens a Dieu, nous suppliant que leur voudrions et a ces fins donner et transporter l'eglise vulgairement nommée N^{re} Dame de Hunneghem, sous patrons titulaires néanmoins de S. Amand et S. Vaast, pour y bastir et eriger a leurs frais et despens un monastere reforme a l'honneur de Dieu et de la benoiste Vierge Marie soub la Règle du Bienheureux Père S. Benoit.

Nous doncq Gaspar, abbé de S. Andrien et cure primitive de toutes les eglises de la ville de Gérardmont, vu la supplication du susd^t Père Basile Cavois avons assemblé nre chapitre au son de la cloche, cest

a scavoir : Dom Hugues Datis prior. Dom Pierre Moreau, Dom Pierre Carroles supprior, Dom George Lefrancq, Dom François Rodolphe M. noviciorum, Dom Jacques Mouls, Dom Pierre Paielle, Dom Adrien Vander Elst, Dom Sebastien de Ramaix, Dom Martin Lebrun, auxquels ayant proposé la requête dud^t Père Basile Cavois et ensemble une missive a ces fins de tres vertueuse Mademoiselle Claire de la Vacquerie demeurant en Arras, qui nous en avait tant par lettre que de bouche plusieurs fois instamment requis, après avoir meurement pensé et delibere tous unanimement et librement ont respondu et conclu quils quictoint, cedoint et transportoint come par les présentes nous abbé et religieux susdits quictons, cedons et transportons lad^e eglise de N^{re} Dame d'Hunneghem avec la cloche et appartenances d'icelles au profit des susd^{es} jeunes demoiselles pour jouyr par icelles qui les succederont comme nous avons faict jusque à présent, aux fins de bastir et dresser un monastère comme dict est, a condition toutfois que nous nous reservions tous les biens et fruits de benefice fonde au grand autel ou chapelle de Hunneghem, par heureuse mémoire Leon X^e annexées et incorporées aux biens de notre monastère de S. Adrien, et desquels avons tousiours paisiblement jouy et tousiours a present et que les cappelainies n'y seront transporté ailleurs de notre patronat en cas que icelles ne puissent estre incorporees par les d^{es} jeunes Damoselles religieuses futures

de Hunneghem et a condition encore que pour notre droict de patronat retirons à ladvenir la moytie des cires et luminaires des enterrements et services de tous ceulx et celles qui cy après seront sepultures et que pourrons nous abbé et religieux aller avec le clergé et peuple de cette ville processionnellement en lad^e eglise de Hunneghem en la 3e férie des Rogations et y chanter solennellement la S. Messe et y tenir chœur.

Ce que tout led^t Père Basile Cavrois au nom des s^{cs} Damoiselles at accepté et accepte et par ces présentes, bien entendu que tout ce que dict est se fera avec congé et approbation de Monseigneur le Révérendissime et Illustr^{me} Archevêque de Malines, supérieur Ordinaire de nous susd^{ts} abbe et religieux de S. Adrien.

Actum en nre monastère de S. Adrien le jour et an que dessus et en signe de vérité avons signé cette présente donation et transport muny de nos sceaux.

Gaspar abbe de S. Adrien, Hugo Datis prior, Petrus Moreau, Petrus Carroles, Georgius Lefrancq, Franciscus de Rodolfis, Petrus Paielle, Adrianus Van der Elst, Sebastianus de Ramaix, Martin Lebrun. "

(Rijksarchief Gent. — S. Adriaansabdij).

VI

De bisschop van Atrecht meldt aan den aartsbisschop van Mechelen dat hij bereid is religieuzen te sturen tot stichting van een klooster bij de kerk van O. L. V. van Hunneghem. (Zie blz. 26).

“ Monsieur,

Un certain religieux Carme modere, appele Pere Basile, du couvent en la ville d'Arras duquel iay bonne cognoissance pour ce qu'estant au siecle il a exerce cure d'ames en mon diocese, m'a expose que l'Abbe de S. Adrien et le Magistrat de Gramont auroint fait donation de lesglise de Nostre Dame de Hunneghem situee en lad^e ville, diocese de V^{re} Seig^{rie} IIIme et R^{me}, pour y bastir un monastere de l'ordre des Religieuses de l'ordre de S. Benoist reforme, come sera servie d'entendre de luy mesme et des conditions cy jointes entre lesquelles iay remarque une avecq grand contentement asscavoir que led^t monastere et religieuses doibvent estre subiectes a V^{re} Seigⁿ IIIme et R^{me}. Tant plus que je suis recherche de permettre que deux religieuses du monastere de la Paix en ceste cite d'Arras ou sobserve exactement la reforme puissent estre transferez pour l'introduire audit lieu en quoy desirant me conformer a vre volonte, je vous supplie de me la faire scavoir et en cas de l'acceptation et admission requise m'advise de vre resolution touchant la venue de ces deux religieuses (1) ”.

(Archief van het Bisdom, Gent).

VII

1624

De Aartsbisschop Jacobus Boonen geeft zijn toestemming aan de schenking der kerk van O. L. V. van Hunneghem aan de Benedictinessen.

“ Jacobus Dei et Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus. Mechlinien. Ad perpetuam rei memoriam. Cum jam pridem a variis tam prælatis quam aliis spectabilibus personis divini cultus et salutis animarum studiosis desiderata sit erectio cœnobii monialium Ord^{is} S^{ti} Benedicti instituti reformati in oppido Gerardimonten. hujus diœcesis Mechlinien. et R^s admodum Dominus Abbas Monasterii S^{ti} Adriani ejusdem Ordinis et oppidi, tamquam Patronus Ecclie et cum eo Magistratus ejusdem oppidi, quatenus ad eos

respectively pertinet, non tantum eandem erectionem admiserint, sed etiam consenserint Eccliam seu Saccellum, Beatæ Mariæ de Huneghem nuncupatum, cum cœmeterio et aliis pertinentiis, concedi futuri Monasterii monialibus pro templo; et demum Perill^{ris} et Rev^{mus} Dominus Hermannus Episcopus Atrebaten. duas sanctimoniales istius Ord^{is} et instituti, reformati, juxta constitutiones a S^{mo} Dno Nostro Paulo Papa V fel. record. approbatas die secunda julii anni Millesimi sexcentissimi et decimi quinti, miserit, quæ novum cœtum piarum Virginum sub eodem instituto Deo famulari anhelantium in p^{lo} loco dirigant: Nos quod ad gloriam Dei, animarum saluti et devotionis augmentum feliciter cedat, quantum in nobis est cœnobium seu Monasterium Virginum sub invocatione et nomine Pacis Beatissimæ Mariæ in predicto loco erigi consentimus te erigimus cu omni jure eo pertinente, attribuentes conventui predictum templum cum suis pertinentiis, sub conditionibus quibus in predictam admissionem predicti Dominus Prœlatus et Magistratus consenserunt.

In quo Monasterio debebunt inviolabiliter observari predictæ constitutiones sub perpetua clausura, ipsumque Monasterium regi per Priorissam quam nos pro prima vice constituemus, deinceps vero eligendam juxta easdem constitutiones. Suberit idem Monasterium Archiepiscopis Mechliniensibus pro tempore existentibus tam in spiritualibus quam temporalibus: quorum

etiam licentia opus erit ut aliqua ibi admittatur ad habitum vel professionem præter consensum Priorissæ et conventus. In quorum fidem hasce manus nostræ subscriptione et sigilli appensione munitas dedimus Mechliniæ die decima sexta Septemb. anno Mill^{mo} sexcent^{mo} vigesimo quarto.

Jacobus Archiepiscopus Mechlinien.

(Archief van Hunneghem. I. 2).

VIII

1647

Brief der priorin aan den aartsbisschop over het begraven der pestlijders rond de kerk. (Zie blz. 34)

Mon Seigneur

Comme il a pleu a nostre bon Dieu visiter et honorer nostre ville de Grandmont d'un de ses fleaux, a savoir de la contagion, par consequence avons eu nostre parte, non que personne ny moy en nostre maison en ayons ete entachez, mais par des épouvantes continuelles que recevoient mes pauvres filles lors que l'on enterroit les pestiferez dans nostre chimentière en plain jour jusques a estre tout plain et d'ailleurs pour ce subiez sommes demeurees seules et delaissees d'un chacun. Patience pour nous, *le pire est que la Vierge miraculeuse de nostre eglise est entièrement delaissee de ses pèlerins ordinaires*, cause pourquoy Messieurs le Bourgemaistre et magistrat après avoir murement le tout considere avec Monsr le Prelat de S. Adrien

et le pasteur de la ville ont juge et destiné un lieu plus escartez, au milieu toutefois de la ville mais esloignee des maisons, fort propre et honorable, pour inhumer et y sepulterer doresnavant les corps des pestiferez et reste maintenant que vôtre Illustrissime donne charge a Monsr le Prelat sus-mentionne ou en son absence au superieur des pères Minimes, lesquels ont fait les devoirs du contract cy joint, par lequel sa S^{rie} reconoistra lagreation de Messieurs le magistrat. Nous la suplions donc quelle suditte donne son consentement pour la Benediction dudict lieu a un des personages sus-mentionné et espérons qu'elle fera ceste grace et faveur à ses filles et donnera a ceste expres un petit mot de réponce. Pour lesquelles graces et faveurs nous nous obligeons a prier le bon Dieu d'augmenter ses graces et faveurs a votre Seigneurie de laquelle je me dis à jamais

Monseigneur

Vostre humble servante,

Sœur Benedicta de S. Alexis.

(Archief van het Bisdom, Gent).

HET VERHAAL VAN GÉRARD SACRÉ

OVER O. L. V. VAN HUNNEGHEM.

III

Fondation du monastère de la Paix Notre Dame en la ville de Grandmont, le tout fort amplement déduit et transcrit des chroniques manuscrites du dit monastère.

Hoe de Kerk van O. L. V. van Hunneghem aan de Benediktinessen geschonken werd.

Sœur Susanne Bristel native de Houdain en Artois, professe de 25 ans en qualité de sœur de travail au monastère de Beaupret de l'ordre de St Bernard lez Grandmont, donnera entree au commencement de la fondation du monastere de la Paix de Notre Dame de Huneghem à Grandmont. Cette religieuse estoit fort devote et vertueuse, ayant trempee plusieurs annees en de saints desirs de passer a une profession plus parfaite et plus estroite sans voir quelque apparence de venir aux effects pour navoir auscunes commoditez ce qui luy causoit de l'inquietude et marissement en son âme. Pendant qu'elle entretenoit son esprit en de saintes pensees attendant le secours favorable du ciel, la Divine Bonte inspira une demoiselle

de se retirer en ladite abbaye de Beaupret pour y passer le reste de ses iours a couvert des embarras du monde, laquelle ouïant par les discours, conversations et mœurs de ladite Sœur Suzanne qu'elle estoit portée a une reforme et plus parfaite maniere de vivre, voulant cooperer a une si bonne œuvre et en recompense de tant et si charitables services qu'elle avoit reçu durant quelque temps de cette bonne religieuse elle lui laissa apres sa mort une somme de seize cents florins afin qu'elle s'en serviroit pour entrer en une religion plus estroite.

Et comme ladite Sœur Susanne s'entendoit asse bien a penser les malades son abbesse l'envoioit aucunes fois pour les servir et assiter : et entre autres le venerable de St Adrien a Grandmont appele Dom Gaspar Vincq estant tombe malade, ladite Sœur en eut soin par l'ordonnance de la susdite abbesse et lorsque la maladie donnoit tant soit peu de relache a ce prelat, elle se transportoit en une ancienne Eglise dediee a la Bienheureuse Vierge Marie, nommee Nostre Dame de Hunneghem, ou aiant un jour fait quelques prieres et invoque l'assistance de la Bienheureuse Vierge elle fut miraculeusement delivree de quelque affliction qui l'oppressoit et affligoit fort. Cette delivrance et faveur du ciel, luy fit faire reflexion sur ce lieu et l'ayant attentivement considere luy sembla fort propre et commode pour y bastir un monastere a Religieuses Reformees, qui estoit un projet qu'elle avoit

extremement a cœur esperante que si cela reussis-
sait elle pourroit se ranger et ainsi iouyr de l'accom-
plissement de ses religieux desirs mais comme elle se
trouvoit dans l'impuissance de mettre la main a l'œu-
vre pour donner entree a une affaire tant importante
et de si difficile execution elle prit une autre resolu-
tion pour estre admise au couvent des Penitentes de
l'ordre de St Francoys en la ville de Binche.

Estant sur le point d'executer sa resolution et se
trouvant fort triste et interieurement oppressee elle
fut saisie d'un sommeil et pendant qu'elle dormoit, il
luy sembla par une vision qu'elle estoit en chemin pour
aller a Binche et qu'au milieu du chemin elle voioit
St Benoist sur une haute montagne tesmoignant par
sa mine severe et regard affreux estre indigne contre
elle luy donnant de fort sensibles reproches de ce
qu'elle premeditoit quitter son ordre et ledit St pa-
triarche avoit un religieux pour compagnon. Cette re-
ligieuse fut extrememnt espouvantee de cette admi-
rable vision et comme elle avançoit chemin, St Benoist
la fit rappeler par son religieux, qui en luy prestant
la main pour l'assister a monter luy disoit qu'elle de-
voit monter une montagne tres difficile et ainsi cette
vision s'esvanouit.

Estant eveille elle ne fit aucun estat de ce songe mis-
terieux et perseverant en sa resolution de se ranger
avec les Religieuses Penitentes de St Francoys elle
alla communiquer confidement tous ses desseins au

susdit prelat de St Adrien qui l'escouta fort volontiers et aiant serieusement considere son discours et examine fort particulierement ses desseins il luy conseilla d'obtenir permission du Rd prelat de Cambron et de l'Abbesse de Beaupret ses superieurs de pouvoir sortir de son couvent et son ordre et comme cet advis venoit d'un prelat autant prudent que vertueux elle fut aussitot portee a le suivre.

Pendant qu'elle travailloit courageusement pour impetrer ladite sortie le diable taschat de rompre ou empescher cette sainte resolution... mais tous les artifices de ce pere du mensonge furent vains et inutiles, car apres avoir constamment persevere a importuner sur ce subiet ses superieurs elle obtient en fin l'apostille de sa juste demande. Aiant impetre cette permission de sortir de l'ordre, elle fut conseille par ses amis de se rendre entre les Religieuses de l'Ordre de S. Augustin au chateau de Tournay, comme elle fit et estant sur le point de prendre l'habit dudit Ordre, au mois de may 1623 elle fut obligee de sortir pour assurer son dot des deniers que l'avant dite demoiselle lui avoit donne. Travaillant ainsi pour son dot elle est pousse d'un desir d'aller a Arras pour advertir ses parents et amis de ce changement... et alla loger a Arras chez une sienne cousine nommee Claire de la Vacquerie. Apres les salutations mutuelles Sœur Susanne entra en des discours spirituels qui agreerent fort ladite Claire et qui l'esmeurent a declarer avec

beaucoup de candeur et sincerite que passe plusieurs annees elle avoit le desir de se retirer en quelque religion...

S'etant ainsi entretenus quelques jours en des discours spirituels Soeur Susanne reprit son chemin vers Tournay pour prendre l'habit de la Religion au cloistre susdit. Aussitot qu'elle fut rentree en son monastere elle fit reflexion sur les discours tenus avec sa cousine Claire estant a Arras et lors se representa a sa memoire l'Eglise de Nostre Dame de Huneghem de Grandmont, qu'elle avoit juge lieu propre pour l'erection d'un monastere et connaissant fort bien la capacite de ladite Claire pour entreprendre l'affaire elle en adverty le prelat de S. Adrien qui luy manda par lettres que si sa susdite cousine vouloit prendre la peyne de faire un voiage a Grandmont qu'elle luy seroit tres agreable, promettant toute sorte d'assistance.

Cette réponse donna un contentement extrême à Soeur Szuanne qui ne manqua d'en donner avis à sa cousine... luy promit l'assistance de Dieu et luy dit en oultre que le prelat de St Adrien lui donneroit tout secours et adresse vers messieurs les eschevins de la ville de Grandmont pour impetrer la place mentionnee. Ainsi convaincue par ses raisons elle acquiesca et promit s'employer de tout son pouvoir a la poursuite dudit lieu...

Claire retourna a Arras... et alla aussitot communi-

quer toute la suite de cette affaire au Pere Basile Cavrois religieux carme... et sans beaucoup temporiser ledit Pere Basile se mit en route avec ladite demoiselle Claire le premier jour de Septembre dudit an 1623... Ils furent courtoisement receus du Rd Prelat qui les attendoit selon qu'il avoit adverty. Et le lendemain de leur arrivee leur fit voir l'Eglise de Nostre Dame de Huneghem et le lieu y joint. La beaute et situation de ce lieu donna tant de contentement et de satisfaction a ladite demoiselle Claire qu'elle fit a l'instant une forte resolution de contribuer de tout son pouvoir pour contribuer a la batisse d'un monastere. Et le Prelat susdit promit d'autre part l'assister favorablement et d'employer son credit ou il en seroit besoin, moiennant qu'on eut a la main des filles qui apportent des commodites pour donner commencement a ce nouveau monastere et sur tout que son desir estoit qu'on y etabliroit des Religieuses Benedictines afin que luy, ses successeurs et Religieux leur seroient plus affectionnez estant leurs sieurs de meme ordre, et la chose fut ainsi conclue et arestee le jour de la Nativite de Nostre Dame 8 Septembre.

Eerste bezoek der religieuzen te Hunneghem.

Estant arrivees audit lieu aux iour et heures susdites elles desirerent tout premierement visiter l'Eglise de

Nostre Dame de Huneghem, tant pour y faire leurs prieres et actions de grace a la bonne Dame de leur arrivee que pour voir et considerer la place de leur demeure future... et comme la demoiselle Claire descendue la premiere du carosse les prevenoit pour adviser si la porte estoit ouverte, entrant en la cimetiere, trouva a terre, sans y penser une fort belle et grosse pomme soub l'arbre qui l'avoit produit audit lieu qui estoit le dernier de ses fruits, car encore qu'on y eut regarde bien curieusement on ne put y voir un seul ce qui leur fit faire grande estime de ce fruit comme d'un don gracieux que leur faisoit la Bienheureuse Nostre Dame provenant de son territoire, pour gage des faveurs spirituelles et fruits de vie qu'elle leur elargiroit. Estant entrees en l'Eglise se sont prosternees en toute humilite devant l'autel de la B. Vierge demandant sa sainte et maternelle benediction la priant de les recevoir en sa protection en qualite de ses plus petites servantes et donner la grace de la pouvoir dignement servir et honorer en ce lieu et y accroistre la gloire de son fils et advancement de l'ordre.

Après avoir achevees leurs prieres et devotions, elles considererent ladite eglise et les autels se deillant grandement de les voir si mal ornez et le tout fort maladiuste tout plein d'ordures et toiles d'areignees.

Gunsten verleend door O. L. V, van Hunneghem.

Le 11 febvrier 1625 demoiselle Ghrutre vient au parloir fort affligée et deconfortee pour la maladie d'une petite sienne fille agee de trois saisie d'une colique fort aigue iointe avec la fiebvre, dont elle ne pouvoit rien retenir de tout qu'on luy donnoit, tellement que l'on ne pouvoit rien esperer de sa guerison, tous les remedes humains ne l'ayant peu soulager.

Lors la R. Mere prieure persuada la mere ainsi attristee de promettre une messe a l'honneur de Nostre Dame d'Huneghem ce qu'elle fit et ce mesme soir envoya la servante porter le couvrechef de l'Image miraculeuse pour l'appliquer sur l'enfant moribonde qu'on pensoit qu'il ne passer (*sic*) la nuit, et comme le lendemain matin ladite prieure envoya voir comme ladite fille se portoit on trouva qu'elle iouoit avec la servante ayant este guerie miraculeusement par les merites de la Reine des Anges, ce qui consola et resiouit extremement les religieuses. Aussi les pere et mere de l'enfant furent tellement ravis de cette guerison miraculeuse qu'ils oublierent faire celebrer la messe promise, qui fut cause que Dieu permit quelque temps apres que l'enfant retomberoit en la mesme maladie avec le mesme peril de sa vie ce qui leur fit reconnoistre leur faute et negligence et sans delay s'acquiterent de leur promesse et a mesme temps la

fillette fut une seconde fois guerrie divinement par l'intercession de la mesme Mere de Dieu.

Une religieuse de cette petite comunaute estant fort malade et ayant perdu toute conaissance, aussi qu'on eut applique dessus elle, ledit voile de Nostre Dame revint a soy et guerit entierement depuis cette application.

Durant une neufvaine commencee le 18 febvrier 1625, qu'on faisoit a Nostre Dame en action de graces pour la guarison miraculeuse de l'enfant susdit, les Religieuses receurent beaucoup de grands benefices de la Glorieuse Mere de Dieu.

Premierement ayant fait dresser une requeste pour presenter a la Serenissime gouvernante Isabelle pour impetrer quelques aumosnes pour l'avancement de leur petit bastiment, le 7^e iour de cette neufvaine elles receurent apostile par une patente leur accordant cent cinquante florins.

Secondement on leur annonca que l'abbe de S. Vaast leur avoit debourse la somme de sept cents florins a mesme fin.

Troisiemement, aucusnes des Religieuses ayant este travaillees trois ou quatre mois d'un grand et vehement mal de coste, et n'ayant trouve auscun soulagement es remedes diverses dont elles avoient usez, ont

este parfaitement guaries durant la susdite neufvaine par les merites de la mesme Mere de Misericorde...

Au mois de May dudit an 1625 ayant este plusieurs iours avec fort peu de pain, et encore ce peu estoit tellement endurcy et moisi qu'il n'estoit possible de le couper et furent contraintes le tremper en une esuelle de bois avec un peu de biere pour le rendre mengeable qui devient si agreable et si savoureux, qu'elles disoient n'avoir jamais mange viande (tant delicate fut elle) avec tant de gout et contentement que celle-la. Voyla comme cette Reine des hommes et des anges consoloit et recevoit ses fideles servantes.

Les religieuses estant un iour d'hyver proche de feu pour chauffer leurs pieds dechausses, un chaudron plein de potage tout bouillant respandit sur l'un des pieds d'une novice, laquelle au mesme instant ressentit une si grande douleur comme si mille espingles eurent perce son pied. Les religieuses la presentes s'imaginoient que ladite estoit toute bruslee et eurent promptement recours a leur refuge et medecine ordinaire la Mere de Dieu qui interina les suppliques de ses cheres filles, la novice estant restee aussi saine et son pied aussi entier comme si rien ne luy fut advenu ce qui les obligea toutes de recourir tousiours avec confiance a une si puissante et si charitable advocate.

Une autre fois quand deux Religieuses eurent porte au bout de la montee du dortoir un grand coffre de bois, il tomba d'en haut jusques au pied de la montee faisant tomber avec soy a la renvers la Religieuse qui soustenoit ledit coffre par derriere, qu'on croioit estre fracasee ou fort blessee par cette cheute, mais elle n'eut la moindre lesion ou incommodite qui soit, et disoit qu'elle avoit ressentý palpablement quelqu'un qui la tenoit par derriere comme pour la conserver de se blesser. Et ceste grace est aussi attribuee aux merites de Nostre Dame qui semble avoir pris toutes ces Religieuses soub sa speciale protection.

*O. L. V. van Hunneghem als abdis verkozen door
de Benedictinessen.*

Entretemps ces bonnes religieuses... languissoient d'une sainte impatience pour se mettre en possession de cette terre de promission tant pour iouyr continuellement de la presence de l'Image miraculeuse de Nostre Dame leur chere Mere et abbesse que pour mieux et plus regulierement s'acquitter des obligations de leur estat...

Comme elles approchoient de leur Eglise elles chantoient des cantiques de louange a Nostre Dame, puis estant arrivees en l'Eglise ayant chacune une chandelle allumee en la mayn, la Rde Mere entonna

d'une voix agreable et devote le *Te Deum laudamus*, etc. quelles poursuivoient toutes d'un accent gratieux jusques a la fin en allant devant le grand autel... puis estant achevees deux religieuses commencerent melodieusement les litanies de Nostre Dame et les allerent finir devant son image miraculeuse et choisissant des lors et pour tousiours cette glorieuse Dame pour leur abbesse ainsi qu'avoient fait leurs soeurs de la cite d'Arras et de S. Maur de Verdun 4 ou 5 ans auparavant.

Et lors que ces bonnes religieuses avoient besoin de quelque chose soit pour le temporel soit pour le spirituel c'estoit de recourir a leur Dame Abbesse comme elles encore (*sic*) pour le present. Voir si quelque fille postuloit pour estre admise chez elles, on l'envoyoit demander la place a la Bienheureuse Vierge devant son image disant qu'elle estoit leur Abbesse et la mesme Dame a temoigne en plusieurs occasions qu'elle acceptait et avoit pour agreable ce specieulx tiltre, les assistant en leurs necessitez, consolant en leurs afflictions et pourvoyant admirablement en tout ce qu'elles avoient besoin.

Bibliographie.

- Celis G.** De Bedevaartplaatsen in Oost-Vlaanderen. (Gent 1914).
- De l'Arbre L.** Pierres vétustes, tours branlantes. (Ronsse 1919).
- De Vos.** Inventaris des handvesten van O. L. V. Gasthuis van Geeraardsbergen. (Geeraardsbergen 1898).
- De Meulemeester M.** Notre-Dame de Hunneghem. (Brugge 1912).
- Histoire du Monastère des Bénédictines de Hunneghem à Grammont. (Brugge 1912).
- Etude documentaire sur le monastère de Hunneghem. (Gent 1913).
- De Portemont.** Recherches historiques sur la ville de Grammont. (Gent 1870).
- Fris V.** Geschiedenis van Geeraardsbergen. (Gent 1911).
- Huysmans.** Geschied- en Oudheidkundig Inventaris der parochien van het Bisdóm Gent. (Gent 1910).
- Ruteau B.** Vie et Martyre de S. Adrien. (Ath 1637).
- Sanderus.** Flandria Illustrata. (Keulen 1644).
- Van Gestel.** Historia sacra et profana Archiepiscopatus Mechliniensis. (Den Haag 1724).
- Van Bossuyt.** Geschiedenis van Hunneghem. (Geeraardsbergen 1906).
- Van Waesberghe.** Gerardimontium. (Brussel 1627).

**GEBEDEN TOT
O. L. V. VAN HUNNEGHEM.**

Gebed tot Onze Lieve Vrouw van Hunneghem.

Doorluchtige Koningin van Hemel en aarde, allerheiligste Moeder Gods en eerbiedwaardige Patrones van dit klooster, neergeknield voor uwe voeten, bidden wij U, met allen mogelijken eerbied, ons ondanks onze onwaardigheid, onder uwe bescherming te nemen; zie ons aan met barmhartige oogen en weer van ons af de schichten van den helschen vijand. Laat niet toe, o Heilige Maagd, dat één enkele onder ons verloren ga, maar bekom voor allen, bij uw geliefden Zoon, de kostbare genade eener echte bekeering; dat Hij in ons hart het vuur aansteke zijner liefde en een vlammenden ijver voor 't volbrengen van zijnen heiligen Wil.

O Heilige Moeder Gods, verwerp de nederige smee-kingen niet uwer dienaren, gansch uwen dienst toegewijd; bescherm ze in den loop van hun leven en bovenal in het uur van den dood. Amen.

Nihil obstat.
Gandae, 12 Februarii 1924
B. Haelterman, C. L. C.

Wij verleenen aan de geloovigen die het bovenstaande gebed ter eere van de H. Moeder Gods zullen bidden eenen aflaat van 50 dagen.

† Em. Joann. Bissch, van Gent.

Prière à Notre Dame de Hunneghem.

Très auguste Reine du Ciel et de la terre, très Sainte Mère de Dieu, illustre Patronne de ce monastère, nous vous prions, avec tout le respect possible, de nous prendre sous votre protection, quoique nous en soyons indignes. Regardez nous des yeux de votre miséricorde et détournez de nous les traits de l'ennemi infernal. Ne permettez pas, ô Sainte Mère de Dieu qu'aucun de nous se perde, mais obtenez nous de votre très cher Fils la précieuse grâce d'une véritable conversion ; qu'Il allume dans nos cœurs son divin amour et un zèle ardent pour l'accomplissement de sa divine volonté ! Ne rejetez pas, ô notre bonne Mère, les très humbles supplications de ceux qui se dévouent à votre service ; prenez nous sous votre protection pendant le cours de cette vie mortelle et protégez nous à l'heure de la mort. Ainsi-soit-il.

Nihil obstat.

Gandae, 12 Februarii 1924

B. Haelterman, C. L. C.

Nous accordons une indulgence de 50 jours aux fidèles qui réciteront la prière ci-dessus en l'honneur de la Sainte Mère de Dieu.

† Em. Joann. Evêque de Gand.

Imprimatur

Mechliniae
24 Martii 1924
J. Thys, can. lib. cens.

Bruxell. 2 Feb. 1924
C. M. Van de Steene
C. SS. R. Sup. Prov.

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	<i>blz.</i> 5
HOOFDSTUK I. — O. L. V. van Hunneghem in de Middeleeuwen.	7
HOOFDST. II. — Het Genadebeeld	17
HOOFDST. III. — O. L. V. van Hunneghem toevertrouwd aan de Benediktinessen	23
HOOFDST. IV. — De Weldaden van O. L. V. van Hunneghem .	32
HOOFDST. V — De Vereering van O. L. V. van Hunneghem . .	43
HOOFDST. VI. — Herstel	49

BIJLAGE

Charters en dokumenten	61
Het verhaal van Gérard Sacré	81
Bibliographie	95
Gebeden tot O. L. V. van Hunneghem	97

Van den zelfden schrijver :

- Histoire du monastère des Bénédictines de Hunneghem à Grammont.** In-8°, 178 blz. Brugge, Houdmont-Cortvriendt, 1912 . . . . . 5,00 fr.
- Etude documentaire sur le monastère de Hunneghem à Grammont.** Uitgaven der Maatschappij van Geschied- en Oudheidkunde van Gent, 1913 . . . . . 4,50 fr.
- Le Monastère des Bénédictines de Termonde.** In-8°, 152 blz. Uitgaven van den Oudheidkundigen Kring van Dendermonde, 1913 . . . . . 4,50 fr.
- Les Maricoles de Termonde.** In-8°, 200 blz. Ibid., 1914 6,00 fr.
- Geschiedenis der Maricolen van Gent-Deynze.** In-8°, 170 blz. Brugge, Houdmont-Cortvriendt, 1913. . . . . 4,50 fr.
- Notes d'histoire Jettoise.** In-8°, 140 blz. Jette, Van Lantschoot, 1914 . . . . . 3,00 fr.
- Geschiedenis van het Sint-Niklaasgesticht te Kortrijk.** In-12°, 204 blz. Brugge, Houdmont-Cortvriendt, 1920. 6,00 fr.
- Le Monastère des Nobertines de Tusschenbeek.** Uitgaven van den Oudheidkundigen Kring van Dendermonde.
- Le Père Frédéric v. Held, Premier provincial des Rédemptoristes en Belgique.** In-8°, 360 blz. Jette, Van Lantschoot, 1911. . . . . 4,50 fr.
- Sœur Marie-Madeleine de la T. S. Trinité, Rédemptoristine.** In-18°, 212 blz. Brussel, De Wit, 1920 . . . . . 4,50 fr.
- Un Siècle d'Apostolat.** Brussel, Vanden Acker, 1920. 1,00 fr.
- Les Rédemptoristes, leur vie, leur histoire, leur opportunité.** Brussel, Vanden Acker, 1921. . . . . 1,50 fr.
- Les Influences Ascétiques de S. Alphonse de Liguori en Belgique.** Esschen, S. Alfonsusdrukkerij, 1923. 2,50 fr.

Ter pers :

De Abdij van Roosenberg te Waasmunster. Uitgaven van den Oudheidkundigen Kring van het Land van Waas.